

2026/2060

15.9.2026

DEĊIŻJONI TAL-KUNSILL (UE) 2026/2060

tal-20 ta' Novembru 2025

**dwar il-pożizzjoni li għandha tittiehed f'isem l-Unjoni Ewropea fi hdan il-Kunsill ta' Shubija
UE-Armenja fir-rigward tal-adozzjoni tal-Aġenda Strateġika għas-Shubija UE-Armenja**

IL-KUNSILL TAL-UNJONI EWROPEA,

Wara li kkunsidra t-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea, u b'mod partikolari l-Artikolu 91, l-Artikolu 100(2) u l-Artikoli 207 u 209, flimkien mal-Artikolu 218(9) tiegħu,

Wara li kkunsidra l-proposta mill-Kummissjoni Ewropea,

Billi:

- (1) Il-Ftehim ta' Shubija Komprensiv u Msahhah bejn l-Unjoni Ewropea u l-Komunità Ewropea tal-Energija Atomika u l-Istati Membri tagħhom, fuq naha wahda, u r-Repubblika tal-Armenja, fuq in-naha l-oħra ⁽¹⁾ ("il-Ftehim") ġie konkluz mill-Unjoni bid-Deċiżjoni tal-Kunsill (UE) 2018/104 ⁽²⁾ u dahal fis-seħh fl-1 ta' Marzu 2021.
- (2) Sabiex jiffacilitaw l-applikazzjoni tal-Ftehim, il-Partijiet qablu li jistabbilixxu Aġenda Strateġika għas-Shubija UE-Armenja li telenka l-prijoritajiet għall-hidma kongunta tagħhom imqassma skont is-settur li jkun.
- (3) L-Aġenda Strateġika għas-Shubija UE-Armenja se tistabbilixxi objettivi konkreti għall-kooperazzjoni bejn l-UE u l-Armenja, maqsuma fi priyoritajiet fuq terminu qasir (3-4 snin) u fuq terminu medju (7 snin). L-azzjonijiet ta' priyorità se jiffukaw fuq il-promozzjoni tal-iżvilupp ekonomiku u d-diversifikazzjoni, it-titjib tal-allinjament regolatorju u t-tishih tar-reżiljenza tal-Armenja fis-setturi kollha.
- (4) Skont l-Artikolu 362(6) tal-Ftehim, il-Kunsill ta' Shubija UE-Armenja ("l-Kunsill ta' Shubija") huwa awtorizzat jagħmel rakkomandazzjonijiet għall-fini tal-kisba tal-objettivi tal-Ftehim.
- (5) Il-Kunsill ta' Shubija għandu jadotta rakkomandazzjoni dwar l-Aġenda Strateġika għas-Shubija UE-Armenja fil-laqgħa fizika li jmiss jew permezz ta' procedura bil-miktub.
- (6) Ir-rakkomandazzjoni prevista se jkollha effetti legali.
- (7) Għalhekk huwa xieraq li tiġi stabbilita l-pożizzjoni li għandha tittiehed f'isem l-Unjoni fi hdan il-Kunsill ta' Shubija, peress li l-Aġenda Strateġika għas-Shubija UE-Armenja hija maħsuba li tkun il-bażi għall-ipprogrammar tal-assistenza tal-Unjoni, inkluż taht l-Istrument ta' Viċinat, ta' Kooperazzjoni għall-Iżvilupp u ta' Kooperazzjoni Internazzjonali – Ewropa Globali, li ġie stabbilit bir-Regolament (UE) 2021/947 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill ⁽³⁾.

⁽¹⁾ ĠU L 23, 26.1.2018, p. 4, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_international/2018/104/oj.

⁽²⁾ Id-Deċiżjoni tal-Kunsill (UE) 2018/104 tal-20 ta' Novembru 2017 dwar l-iffirmar, f'isem l-Unjoni, u l-applikazzjoni proviżorja tal-Ftehim ta' Shubija Komprensiv u Msahhah bejn l-Unjoni Ewropea u l-Komunità Ewropea tal-Energija Atomika u l-Istati Membri tagħhom, minn naha wahda, u r-Repubblika tal-Armenja, min-naha l-oħra (ĠU L 23, 26.1.2018, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2018/104/oj>).

⁽³⁾ Ir-Regolament (UE) 2021/947 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tad-9 ta' Ġunju 2021 li jistabbilixxi l-Istrument ta' Viċinat, ta' Kooperazzjoni għall-Iżvilupp u ta' Kooperazzjoni Internazzjonali – Ewropa Globali, li jemenda u li jhassar id-Deċiżjoni Nru 466/2014/UE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill u li jhassar ir-Regolament (UE) 2017/1601 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill u r-Regolament tal-Kunsill (KE, Euratom) Nru 480/2009 (ĠU L 209, 14.6.2021, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/947/oj>).

- (8) Ghalhekk il-pożizzjoni tal-Unjoni fi ħdan il-Kunsill ta' Shubija jenhtieg li tkun ibbażata fuq l-abbozz tar-rakkomandazzjoni meħmuż,

ADOTTA DIN ID-DEĊIŻJONI:

Artikolu 1

Il-pożizzjoni li għandha tittiehed f'isem l-Unjoni fi ħdan il-Kunsill ta' Shubija UE-Armenja għandha tkun ibbażata fuq l-abbozz ta' Rakkomandazzjoni tal-Kunsill ta' Shubija UE-Armenja meħmuż ma' din id-Deċiżjoni.

Artikolu 2

Din id-Deċiżjoni tidhol fis-seħh fid-data tal-adozzjoni tagħha.

Magħmul fi Brussell, l-20 ta' Novembru 2025.

Għall-Kunsill

Il-President

K. KALLAS

RAKKOMANDAZZJONI Nru 1/2025

TAL-KUNSILL TA' SHUBIJA UE-ARMENJA

ta' 1/12/2025

dwar l-Aġenda Strateġika ghas-Shubija UE-Armenja

IL-KUNSILL TA' SHUBIJA UE-ARMENJA,

Wara li kkunsidra l-Ftehim ta' Shubija Komprensiv u Msahhah bejn l-Unjoni Ewropea u l-Komunità Ewropea tal-Enerġija Atomika u l-Istati Membri tagħhom, minn naha waħda, u r-Repubblika tal-Armenja, min-naha l-oħra,

Billi:

- (1) Il-Ftehim ta' Shubija Komprensiv u Msahhah bejn l-Unjoni Ewropea u l-Komunità Ewropea tal-Enerġija Atomika u l-Istati Membri tagħhom, minn naha waħda, u r-Repubblika tal-Armenja, min-naha l-oħra ("il-Ftehim"), ġie ffirmat fl-24 ta' Novembru 2017 u daħal fis-seħh fl-1 ta' Marzu 2021.
- (2) Skont l-Artikolu 362(6) tal-Ftehim, il-Kunsill ta' Shubija jista' jadotta rakkomandazzjonijiet bl-ghan li jintlahqu l-objettivi tal-Ftehim.
- (3) Skont l-Artikolu 377(1) tal-Ftehim, il-Partijiet għandhom jiehdu kull miżura meħtieġa biex jissodisfaw l-obbligi tagħhom skont il-Ftehim u għandhom jiżguraw li jintlahqu l-objettivi stipulati fil-Ftehim.
- (4) L-Artikolu 11 tar-Regoli ta' Proċedura tal-Kunsill ta' Shubija jipprevedi l-possibbiltà li jittiehdu deċiżjonijiet u jsiru rakkomandazzjonijiet permezz ta' proċedura bil-miktub bejn is-sessjonijiet jekk iż-żewġ Partijiet jaqblu li jsir dan.
- (5) L-Unjoni u l-Armenja qablu li jikkonsolidaw is-shubija tagħhom billi jaqblu dwar sett ta' prijoritajiet għall-hidma kongunta lejn l-ilhuq tal-objettivi kif stipulati fil-Ftehim.
- (6) Il-Partijiet għall-Ftehim qablu fuq it-test tal-Aġenda Strateġika ghas-Shubija UE-Armenja, li ser tappoġġa l-implimentazzjoni tal-Ftehim, b'enfasi fuq il-kooperazzjoni fir-rigward tal-interessi kondiviżi identifikati b'mod komuni bejniethom,

ADOTTA R-RAKKOMANDAZZJONI LI ĠEJJA:

Artikolu 1

Il-Kunsill ta' Shubija jirrakkomanda li l-Partijiet jimplementaw l-Aġenda Strateġika ghas-Shubija UE-Armenja, kif stipulata fl-Anness.

Artikolu 2

L-Aġenda Strateġika ghas-Shubija UE-Armenja, kif stipulata f'din ir-Rakkomandazzjoni, għandha tissostitwixxi r-Rakkomandazzjoni Nru 1/2017 tal-Kunsill ta' Kooperazzjoni UE-Armenja tal-20 ta' Novembru 2017 dwar il-Prijoritajiet tas-Shubija UE-Armenja.

Artikolu 3

Din ir-Rakkomandazzjoni għandha ssir effettiva fil-jum meta tiġi adottata.
Magħmul fi Brussell, l-1 ta' Diċembru 2025.

ANNES

AĠENDA STRATEĠIKA GHAS-SHUBIJA UE-ARMENIJA

BEJN

L-UNJONI EWROPEA

U

L-ARMENJA

Werrej

Introduzzjoni	5
1. Prinċipji, strumenti u riżorsi għall-implimentazzjoni tal-Aġenda Strateġika għas-Shubija UE-Armenja	6
2. Prijoritajiet tal-Aġenda Strateġika għas-Shubija UE-Armenja	7
3. <i>Demokrazija, Drittijiet tal-Bniedem u Governanza Tajba</i>	8
4. <i>Libertà, Mobbiltà u Sigurtà</i>	16
5. <i>Politika Barranija u ta' Sigurtà</i>	20
6. <i>Kooperazzjoni Ekonomika u Settorjali</i>	24
7. <i>Kwistjonijiet Kummerċjali u Relatati mal-Kummerċ</i>	33
8. <i>Kuntatt bejn il-Persuni</i>	37
Konklużjoni	40

INTRODUZZJONI

Il-Ftehim ta' Shubija Komprensiv u Msahħaħ (CEPA) UE-Armenja gie ffirmat f'Novembru 2017 u daħal fis-seħħ fl-1 ta' Marzu 2021, bħala d-dokument ewlieni dwar ir-relazzjonijiet UE-Armenja u pjan ta' azzjoni għall-bini tal-istituzzjonijiet b'mod demokratiku fl-Armenja.

Sabiex tiġi ffaċilitata l-kooperazzjoni bejn l-UE u l-Armenja, il-Prijoritajiet ta' Shubija UE-Armenja ġew adottati fl-21 ta' Frar 2018. Abbażi tal-interessi kondivizi u l-valuri komuni, il-Prijoritajiet ta' Shubija għenu sabiex titfassal l-aġenda għal laqgħat ta' djalogu politiku regolari u djalogi settorjali kif stipulat fis-CEPA, li jipprovdi l-qafas għall-implimentazzjoni u għall-monitoraġġ tal-prijoritajiet.

Fis-26 u s-27 ta' Ottubru 2023, il-Kunsill Ewropew stieden lir-Rappreżentant Gholi u lill-Kummissjoni biex jipprezentaw għażliet dwar kif l-ahjar jissahhu r-**relazzjonijiet UE-Armenja fid-dimensjonijiet kollha tagħhom**. Dan isegwi espressjoni ċara mill-awtoritajiet Armeni tax-xewqa tagħhom li jsahhu r-relazzjonijiet UE-Armenja, kif rifless ukoll fil-ligi dwar it-tnejja tal-proċess tal-adeżjoni tal-Armenja mal-Unjoni Ewropea. Dan juri wkoll ix-xewqa qawwija tal-UE li tisfrutta l-momentum kurrenti biex ittejjeb ir-relazzjonijiet UE-Armenja. Fil-marġini tal-laqgħa tal-Komunità Politika Ewropea għewwa Granada fil-5 ta' Ottubru 2023, il-President tal-Kummissjoni Ewropea u l-Prim Ministru tal-Armenja esprimew ukoll id-determinazzjoni tagħhom li jsahhu r-rabtiet ekonomiċi u li jisfruttaw il-potenzjal shih tas-CEPA. Fit-13 ta' Novembru 2023, il-Kunsill Affarijiet Barranin qabel li (i) isahhah il-Missjoni tal-Unjoni Ewropea fl-Armenja (EUMA) bi skop ċivili skont il-politika ta' sigurtà u ta' difiża komuni (PSDK), b'aktar osservaturi u pattulji, inkluż f'żoni sensittivi; (ii) jeżamina l-possibbiltà li jiġi pprovdut appoġġ mhux letali lill-Armenja skont il-Facilità Ewropea għall-Paċi (EPF); (iii) jibda jespjora l-possibbiltajiet li jitnieda djalogu dwar il-liberalizzazzjoni tal-viża; u (iv) jidentifika aktar miżuri ta' appoġġ permezz ta' missjoni ta' tiftix tal-fatti kongunta bejn is-servizzi tal-Kummissjoni u s-SEAE. Minn dak iż-żmien, dawn l-azzjonijiet inkisbu.

Il-missjoni ta' tiftix tal-fatti kkonfermat l-ambizzjoni taż-żewġ naħat li jsahhu l-kooperazzjoni, inkluż li jahdmu flimkien f'oqsma godda bhas-sigurtà u d-difiża, kollaborazzjoni aktar mill-qrib f'setturi bħat-trasport, l-enerġija u l-konnettività diġitali, il-kummerċ, ir-riċerka u l-innovazzjoni, u t-tishih tal-investimenti taħt il-Global Gateway. Dan huwa konformi mal-Komunikazzjoni Kongunta tal-Kummissjoni Ewropea u tar-Rappreżentant Gholi lill-Parlament Ewropew u lill-Kunsill dwar l-approċċ strateġiku tal-UE għar-reġjun tal-Baħar l-Iswed, tat-28 ta' Mejju 2025. Ser tingħata wkoll attenzjoni speċifika biex jiġu indirizzati l-htigijiet u tiġi appoġġata l-inklużjoni soċjoekonomika tal-Armeni ta' Karabakh spostati wara l-operazzjoni militari tal-Ażerbajġan (minn hawn 'il quddiem persuni Armeni spostati u/jew Refuġjati).

Kemm l-UE kif ukoll l-Armenja għandhom interess u huma impenjati li jsahhu u japprofondixxu r-relazzjonijiet, **kif ikkonfermat fil-hames Kunsill ta' Shubija UE-Armenja** fit-13 ta' Frar 2024. F'konformità ma' dan, l-oġettiv tal-**Agenda Strateġika għas-Shubija UE-Armenja** huwa li jiġu stabbiliti prijoritajiet kongunti aktar ambizzjużi għall-kooperazzjoni fid-dimensjonijiet kollha biex jintlahqu l-oġettivi tas-CEPA f'konformità mal-aspirazzjonijiet Ewropej tal-poplu tal-Armenja.

L-**Agenda Strateġika għas-Shubija UE-Armenja** tissostitwixxi u tiffoka mill-ġdid il-Prijoritajiet ta' Shubija eżistenti, filwaqt li tibni fuq is-CEPA. Tagħmel distinzjoni bejn il-prijoritajiet fuq terminu qasir (li għandhom jiġu implimentati jew li fuqhom għandu jsir progress sinifikanti fi żmien 3-4 snin) u l-prijoritajiet fuq terminu medju (li għandhom jiġu implimentati jew li fuqhom għandu jsir progress sinifikanti fi żmien seba' snin). L-**Agenda Strateġika għas-Shubija UE-Armenja** ser tapplika mill-mument tal-adozzjoni tagħha mill-Kunsill ta' Shubija UE-Armenja. Tista' tiġi emendata jew aġġornata fi kwalunkwe żmien bi ftehim tal-Kunsill ta' Shubija.

1. PRINĊIPJI, STRUMENTI U RIŻORSI GHALL-IMPLIMENTAZZJONI TAL-AGENDA STRATEĠIKA GHAS-SHUBIJA UE-ARMENIJA

Abbażi ta' interessi kondivizi u valuri komuni, il-prinċipji li ġejjin ser jiggwidaw l-implimentazzjoni ta' din l-Agenda Strateġika għas-Shubija UE-Armenja.

- L-azzjoni meħuda permezz tal-Agenda Strateġika għas-Shubija UE-Armenja għandha tikkonforma bis-shih mas-CEPA, inkluż il-preambolu tiegħu.
- L-Agenda Strateġika għas-Shubija UE-Armenja għandha tiġi implimentata **b'mod trasparenti, responsabbli u inklużiv**.
- L-Agenda Strateġika għas-Shubija UE-Armenja tirrikjedi impenn miż-żewġ naħat u djalogu dwar ir-**riformi** relatati mas-CEPA.
- L-Agenda Strateġika għas-Shubija UE-Armenja għandha l-għan li tikseb riżultati tangibbli u definiti permezz tal-implimentazzjoni progressiva ta' **miżuri prattiċi**.

- Il-partijiet jirrikonoxxu l-importanza li jappoġġaw l-implimentazzjoni tal-prijoritajiet miftiehma permezz ta' impenn politiku u **mezzi tekniċi u finanzjarji** xierqa.
- **L-implimentazzjoni** tal-Aġenda Strateġika ghas-Shubija UE-Armenja ser tiġi **mmonitorjata**, isiru rapporti dwarha kull sena u vvalutata. Il-progress ser jiġi rieżaminat, inkluż fil-kuntest tal-istrutturi istituzzjonali elenkati fis-CEPA. Is-soċjetà civili ser tiġi mhegġa wkoll tiffoka l-attivitajiet ta' monitoraġġ tagħha fuq l-Aġenda Strateġika ghas-Shubija UE-Armenja, inkluż fil-kuntest tal-Pjattaforma tas-Soċjetà Ċivili UE-Armenja.
- L-UE ser tgħin lill-Armenja tilhaq l-oġġettivi u timplimenta l-prijoritajiet stipulati fl-Aġenda Strateġika ghas-Shubija UE-Armenja. Hija ser tagħmel hekk billi tuża s-sorsi disponibbli kollha ta' **appoġġ mill-UE**, kif ukoll permezz ta' għarfien espert u konsulenza, l-aħjar Prattika, l-iskambju ta' informazzjoni, l-appoġġ għall-bini tal-kapaċitajiet, it-tishih tal-istituzzjonijiet u l-istrumenti ta' assistenza. L-UE ser taħdem ukoll ma' shab tal-istess fehma biex tiżgura l-koordinazzjoni tal-appoġġ għall-Armenja u tiżgura approċċ ta' Tim Ewropa li jigbor flimkien ir-riżorsi mill-UE, mill-Istati Membri tagħha, mill-Bank Ewropew tal-Investment (BEI) u mill-Bank Ewropew għar-Rikostruzzjoni u l-Iżvilupp (BERŻ) u minn shab interessati oħrajn. L-istrumenti finanzjarji rilevanti tal-UE ser jghinu fl-implimentazzjoni tal-Aġenda Strateġika ghas-Shubija UE-Armenja. Madankollu, l-Aġenda fiha nnifisha ma hijiex dokument ta' programmazzjoni finanzjarja u ma tissostitwix il-programmazzjoni magħmula mill-partijiet infushom.

L-Aġenda Strateġika ghas-Shubija UE-Armenja hija **l-bażi tal-assistenza tal-UE** lill-Armenja, kif deskritt fl-Istrument ta' Viċinat, ta' Kooperazzjoni għall-Iżvilupp u ta' Kooperazzjoni Internazzjonali (NDICI) u d-dokumenti ta' programmazzjoni korrispondenti. L-UE tista' tipprovdi wkoll assistenza bl-użu ta' strumenti oħrajn tal-UE. L-appoġġ tal-UE, li jirrifletti l-approċċ tagħha bbażat fuq il-kundizzjonalità u l-inċentivi, ser ikun kondizzjonali fuq l-implimentazzjoni tar-riformi maqbula. Biex tgħin fl-ilħuq tal-prijoritajiet fl-Aġenda Strateġika ghas-Shubija UE-Armenja, il-Kummissjoni Ewropea ressqet il-**Pjan ta' Reżiljenza u Tkabbir**, pakkett ta' assistenza ta' EUR 270 miljun għall-perjodu 2024-2027. Skont il-Pjan ta' Reżiljenza u Tkabbir, l-UE ser tipprovdi (1) EUR 200 miljun f'għotjiet ta' assistenza biex tappoġġa agenda ta' riforma soċjoekonomika u kooperazzjoni settorjali aktar mill-qrib mal-UE, u (2) EUR 70 miljun f'għotjiet ta' investiment bl-għan li jiġu mmobilizzati investimenti pubbliċi u privati fil-kummerċ, fl-enerġija u fil-konnettività tat-trasport u li jissahhah is-settur privat. L-assistenza qed issahhah ukoll l-impenn tal-UE mar-reġjun tal-Bahar l-Iswed, kif rifless fil-Komunikazzjoni Kongunta tal-Kummissjoni u tar-Rappreżentant Għoli dwar l-approċċ strateġiku tal-UE għar-reġjun tal-Bahar l-Iswed.

2. PRIJORITAJET TAL-AĠENDA STRATEĠIKA GHAS-SHUBIJA UE-ARMENIJA

L-UE tfahhar l-impenn tal-Armenja favur **id-demokrazija, l-istat tad-dritt u d-drittijiet tal-bniedem** u l-progress tangibbli f'dan ir-rigward, filwaqt li tirrikonoxxi s-sitwazzjoni reġjonali diffiċli hafna li qiegħda tiffaċċa bhalissa l-Armenja. Hija tfahhar l-impenn tal-Armenja li tiżgura li jkollha istituzzjonijiet demokratiċi li jiffunzjonaw kif suppost, bis-CEPA bhala pjan ta' azzjoni għar-riformi biex jiġi mmodernizzat il-pajjiż. Il-prijoritajiet kruċjali huma **l-iżvilupp soċjoekonomiku, id-diversifikazzjoni tal-kummerċ, is-sostenibbiltà u l-bini tar-reżiljenza**, l-indirizzar tal-isfidi ġeopolitiċi u reġjonali kif ukoll theddid ibridu mmirat u theddid iehor. Id-Djalogu dwar **l-Liberalizzazzjoni tal-Viża** huwa wkoll priorità kongunta importanti. Il-proċess għandu l-għan li jappoġġa lill-Armenja fil-kisba ta' reġim mingħajr viża għal soġġorni għal żmien qasir fl-UE u fiż-żona Schengen, dment li jiġu stabbiliti l-kundizzjonijiet rilevanti għal mobbiltà u sigurtà ġestiti tajjeb. L-Armenja għamlet **progress sinifikanti fir-riformi** Poqsma ewlenin bħall-ġustizzja, il-għieda kontra l-korruzzjoni u ż-żamma tal-istat tad-dritt, il-libertà tal-kelma u l-libertà tal-media, ir-riformi tal-pulizija u t-tishih tal-istituzzjonijiet demokratiċi (billi pereżempju stabbiliet il-Ministeru għall-Affarijiet Interni), u r-riformi fl-educazzjoni, fis-saħha, fil-protezzjoni soċjali, fil-migrazzjoni u fil-protezzjoni ċivili. Is-sitwazzjoni **tas-sigurtà reġjonali** għadha volatili. Din l-Aġenda Strateġika ghas-Shubija UE-Armenja tinkludi s-sigurtà u d-difiża bhala qasam gdid ta' kooperazzjoni, bl-għan li jissahhu r-reżiljenza, is-sigurtà u l-istabbiltà tal-Armenja. Pereżempju, fl-2024, l-UE adottat l-ewwel miżura ta' assistenza li qatt saret b'appoġġ għall-Forzi Armati Armeni taħt il-Facilità Ewropea għall-Paċi. L-UE tinsab lesta li tappoġġa lill-Armenja f'dan ir-rigward. L-indirizzar tal-htigijiet u l-inkluzjoni ta' aktar minn 115 000 persuna Armena spostati fis-sistema soċjoekonomika ser jehtieġu aktar attenzjoni fis-snin li ġejjin.

Id-drittijiet tal-bniedem u l-ugwaljanza bejn il-ġeneri ser jiġu integrati fl-Aġenda Strateġika ghas-Shubija UE-Armenja kollha.

Din l-Aġenda Strategika għas-Shubija UE-Armenja tappoġġa d-**diversifikazzjoni ekonomika, tal-kummerċ u tal-enerġija u l-allinjament regolatorju** ulterjuri f'setturi ewlenin (meta kompatibbli mas-shubija tal-Armenja u mal-obbligi tagħha fil-konfront ta' organizzazzjonijiet internazzjonali oħrajn) biex jinholqu kundizzjonijiet għal kooperazzjoni ekonomika aktar mill-qrib. Għandha wkoll l-għan li ssahħa il-kooperazzjoni f'setturi li huma kruċjali għar-**reżiljenza soċjoekonomika** tal-Armenja u li żżid l-**investimenti**.

Huwa mehtieg ukoll **progress konsiderevoli u sostenibbli** ulterjuri fl-implimentazzjoni tas-CEPA biex iċ-ċittadini jiksbu l-benefiċċji kollha tagħha. B'mod partikolari, l-Armenja ser tkompli bl-isforzi tagħha biex ittejjeb il-koordinazzjoni interna u l-kapaċitajiet ta' assorbiment u tikkonsolida r-riformi. L-UE hija lesta li tintensifika l-kooperazzjoni tagħha mal-awtoritajiet Armeni dwar l-**implimentazzjoni tas-CEPA**. Għal dan il-għan, hija thegġeg l-użu strateġiku tal-istrumenti disponibbli, bħall-Assistenza Teknika u Skambju ta' Informazzjoni (TAIEX) u l-Gemellaġġ, u inizjattivi bilaterali u reġjonali rilevanti. L-Armenja ser taħdem mill-qrib ma' istituzzjonijiet finanzjarji internazzjonali u mal-UE biex tidentifika u timplimenta proġetti ta' investiment strateġiku fil-qafas tal-Global Gateway, bħala l-marka tal-UE għall-investimenti, inkluż permezz tal-Pjattaforma ta' Koordinazzjoni għall-Investiment UE-Armenja, li tlaqqa' flimkien l-awtoritajiet Armeni, l-UE u l-IFIs biex jiffacilitaw l-investimenti fl-Armenja, u b'hekk jiġi promoss l-iżvilupp sostenibbli u t-tkabbir ekonomiku.

Din l-Aġenda Strategika għas-Shubija UE-Armenja ser **tikkomplementa l-qafas ta' politika tas-Shubija tal-Lvant**, li jibqa' mezz siewi għat-tishih tar-relazzjonijiet UE-Armenja u għall-kooperazzjoni reġjonali f'oqsma ta' interess komuni. Il-kooperazzjoni UE-Armenja ser **tappoġġa l-ilhuq tal-oġettivi ta' politika globali**, inkluż il-Ftehim ta' Pariġi dwar it-tibdil fil-klima u l-Aġenda 2030 għall-Iżvilupp Sostenibbli u s-17-il Għan ta' Żvilupp Sostenibbli tagħha. Il-kooperazzjoni ser tikkontribwixxi għat-tishih tal-**ordni internazzjonali bbażata fuq ir-regoli** u tghin biex l-Ewropa ssir aktar b'saħħitha fix-xena dinjija. F'dan il-kuntest, l-oqsma ta' riforma li ġejjin għandhom jiġu indirizzati bħala kwistjoni ta' prijorità.

2.1. *Demokrazija, Drittijiet tal-Bniedem u Governanza Tajba*

L-UE u l-Armenja huma impenjati li jsaħhu l-kooperazzjoni biex **jippromwovu l-istat tad-dritt, id-drittijiet tal-bniedem u l-libertajiet fundamentali**, kif stabbilit fis-CEPA. Huma ser jaħdmu flimkien biex itejbu kontinwament l-amministrazzjoni pubblika tal-Armenja, jiżguraw governanza tajba u jirrifirmaw is-settur tal-ġustizzja. Id-djalogu politiku u l-kooperazzjoni għar-riforma taht din l-Aġenda Strategika għas-Shubija UE-Armenja jfittxu li jsaħhu r-rispett għall-prinċipji demokratiċi bhas-separazzjoni tas-setgħat, il-pluralizmu politiku, l-inklużjoni fit-tehid tad-deċiżjonijiet u l-kooperazzjoni u l-involviment pożittiv mal-oppożizzjoni. L-UE u l-Armenja ser jaħdmu flimkien biex jippromwovu d-drittijiet tal-bniedem u l-libertajiet fundamentali, inkluż għall-persuni Armeni spostati u l-persuni li jagħmlu parti minn minoranzi kif minqux fil-konvenzjonijiet ewlenin tan-NU u tal-Kunsill tal-Ewropa u protokollu relatati, ratifikati mill-Armenja kif ukoll biex jeżegwixxu b'mod effettiv is-sentenzi tal-Qorti Internazzjonali tal-Ġustizzja u tal-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem. Dawn ser jikkontribwixxu wkoll għall-konsolidazzjoni tar-riformi politiċi domestiċi, inkluż permezz ta' appoġġ għall-Pjan ta' Azzjoni għall-Armenja tal-Kunsill tal-Ewropa.

2.1.1. *Demokrazija*

Prijoritajiet fuq terminu qasir

- Ikompli jiġu żgurati **elezzjonijiet trasparenti, inklużivi, hielsa u ġusti**, u tittiehed azzjoni fuq ir-rakkomandazzjonijiet tal-Organizzazzjoni għas-Sigurtà u l-Kooperazzjoni fl-Ewropa (OSKE)/l-Uffiċċju għall-Istituzzjonijiet Demokratiċi u d-Drittijiet tal-Bniedem (ODIHR) f'konformità mal-kostituzzjoni Armena.
- Jiġi żgurat li l-emendi leġislattivi li jaffettwaw aspetti ewlenin tal-istat tad-dritt ikunu soġġetti għal konsultazzjonijiet komprensivi u inklużivi u jingiebu f'konformità mal-istandards u r-rakkomandazzjonijiet Ewropej magħmula minn korpi internazzjonali, bħall-**Kummissjoni ta' Venezja u l-Grupp ta' Stati kontra l-Korruzzjoni (GRECO)** tal-Kunsill tal-Ewropa, u l-**OSKE/ODIHR**, filwaqt li jitqiesu wkoll ir-rakkomandazzjonijiet minn atturi oħra bhas-Shubija ta' Gvern Miftuh.
- Jiġi żgurat li r-**riformi** leġislattivi u **kostituzzjonali** jkunu trasparenti u inklużivi, ibbażati fuq prinċipji demokratiċi u l-istat tad-dritt, u jinvolvu lill-partijiet ikkonċernati ewlenin, inkluż is-soċjetà ċivili.

Prijorità fuq terminu medju

- Jitkompla jissahhah il-qafas tad-drittijiet tal-bniedem tal-Armenja billi jiġu armonizzati u implimentati d-dritt u l-prattiki internazzjonali u Ewropej dwar id-drittijiet tal-bniedem.

2.1.2. *Ġustizzja***Prijoritajiet fuq terminu qasir**

- Titkompla r-riforma tas-**settur tal-ġustizzja**, billi jiġu żgurati l-indipendenza, l-integrità, ir-responsabbiltà, il-kwalità u l-effiċjenza tiegħu, f'konformità mal-Kostituzzjoni Armena u mal-istandards internazzjonali.
- Tiġi implimentata l-**istrateġija għar-riformi ġudizzjarji u legali u l-pjan ta' azzjoni għall-2022-2026** b'mod koordinat, filwaqt li jsiru aġġustamenti meta jkun mehtieg, u jiġi żgurat segwitu xieraq mill-**Kunsill ta' Monitoraġġ**.
- Jiġu implimentati b'mod effettiv il-**Kodiċi Kriminali** u l-**Kodiċi tal-Proċedura Kriminali** riveduti, inkluż permezz ta' tahrig u bini tal-kapaċitajiet għall-partijiet ikkonċernati rilevanti.
- Tiġi żgurata konsultazzjoni mal-**Kummissjoni ta' Venezja** u l-implimentazzjoni tar-rakkomandazzjonijiet tagħha.
- Ikomplu jiġu żgurati t-trasparenza u l-oġġettività, ir-raġunament adegwat, u l-proporzjonalità u l-użu ta' kriterji bbażati fuq il-mertu, meta jkun applikabbli, f'deċiżjonijiet dwar **l-ghażla, il-hatra, l-evalwazzjoni, il-promozzjoni, it-trasferiment tal-imhallfin u l-prosekuturi kollha**, inkluż f'pożizzjonijiet ta' livell għoli, kif ukoll fis-**sistema dixxiplinari** li tirrigwardahom, billi jissahhah il-qafas regolatorju u istituzzjonali.
- Jitkompla t-tishih tat-trasparenza, il-meritokrazija u l-oġġettività fil-**metodi ta' għażla u ta' hatra** għall-membri tal-**korpi ta' governanza ġudizzjarji u tal-prosekuzzjoni** u fil-**proċessi tat-tehid tad-deċiżjonijiet** ta' dawn il-korpi u jiġu introdotti jew jissahhu s-salvagwardji għad-depolitiċizzazzjoni ta' daww il-proċessi.
- Tiżdied l-**effiċjenza** fis-settur tal-ġustizzja billi, fost l-oħrajn, jittejjeb l-użu ta' soluzzjonijiet barra mill-qorti/soluzzjonijiet alternattivi għat-tilwim, inkluż permezz ta' medjazzjoni u arbitraġġ u bl-involvement ta' Centru għall-Arbitraġġ u l-Medjazzjoni (AMCA), b'appoġġ għas-shab istituzzjonali.
- Jiġi żgurat **tahrig inizjali obligatorju** kif ukoll **tahrig kontinwu u bini tal-kapaċitajiet** għall-imhallfin u għall-prosekuturi kollha, inkluż tahrig speċjalizzat dwar il-ġurisprudenza tal-Qrati Internazzjonali u l-involvement tagħhom.
- Tittejjeb l-**evalwazzjoni tal-prestazzjoni** għall-imhallfin u għall-prosekuturi, inkluż permezz tal-applikazzjoni ta' kriterji ta' evalwazzjoni ċari u oġġettivi u l-ghoti ta' valutazzjonijiet regolari.
- Jiġu pprovduti biżżejjed riżorsi lill-istituzzjonijiet tal-ġustizzja kollha biex ikunu jistgħu jwettqu l-funzjonijiet tagħhom b'mod effettiv, inkluż il-**Kummissjoni għall-Prevenzjoni tal-Korruzzjoni** u l-qrati kontra l-korruzzjoni.

- Jiġi żgurati l-obbligu ta' rendikont fis-settur tal-ġustizzja, inkluż permezz ta' **qafas dixxiplinari robust**, anke għall-membri tal-korpi ta' governanza ġudizzjarja u tal-prosekuzzjoni, f'konformità mal-istandards internazzjonali.
- Tiġi żgurata l-implimentazzjoni shiha tal-ftehim internazzjonali mal-UE dwar il-**kooperazzjoni mal-Eurojust** sabiex tittejjeb il-kooperazzjoni ġudizzjarja f'materji kriminali u tiġi estiża l-kooperazzjoni tal-aġenziji u l-awtoritajiet rilevanti tal-Armenja mal-Uffiċċju tal-Prosekutur Pubbliku Ewropew (l-UPPE).
- Fir-rigward tal-kooperazzjoni ġudizzjarja fi kwistjonijiet ċivili, l-ażenżjoni u l-implimentazzjoni mal-konvenzjonijiet rilevanti tal-**Konferenza ta' The Hague dwar id-Dritt Internazzjonali Privat**.

Prijoritajiet fuq terminu medju

- **Jissahhu l-istrutturi istituzzjonali li jittrattaw il-kooperazzjoni ġudizzjarja**, speċjalment l-awtoritajiet ċentrali, u l-korpi ta' prosekuzzjoni u ġudizzjarji li jittrattaw każijiet internazzjonali, u jiġi żgurati li jingħataw taħriġ u appoġġ adegwati.
- Jitkompla t-tishih tal-kapaċitajiet tal-**Akkademja tal-Ġustizzja**, jiġi żgurati li l-istatus u l-funzjonament tal-Akkademja jkunu allinjati mal-istandards Ewropej inkluż mal-istandards Ewropej ta' taħriġ ġudizzjarju, u jsir kontribut għall-inklużjoni tal-Akkademja fin-networks ġudizzjarji Ewropej rilevanti.
- Tinżamm u tittejjeb aktar il-**komunikazzjoni mal-pubbliku** sabiex jiġi spjegat kif ir-riformi tas-settur ġudizzjarju u tas-sigurtà u riformi ewlenin oħrajn huma ta' benefiċċju għal kulhadd, u biex tiżdied il-fiduċja pubblika fis-sistema.
- Jittejbu l-ġbir tad-data u l-ġestjoni effiċjenti tas-settur tal-ġustizzja permezz tal-użu tal-ghodod tal-**ġustizzja elettronika**.
- Jittejbu l-kapaċitajiet istituzzjonali għat-thejija u għall-implimentazzjoni tal-**baġit tas-settur tal-ġustizzja**.

2.1.3. *Strateġija kontra l-korruzzjoni, il-ġlieda kontra l-frodi, ir-riforma tal-amministrazzjoni pubblika u s-servizz pubbliku*

Prijoritajiet fuq terminu qasir

- Tiġi żgurata l-implimentazzjoni effettiva tal-**istrateġija u l-pjan ta' azzjoni tal-Armenja kontra l-korruzzjoni għall-2023-2026**, f'konformità mar-rakkomandazzjonijiet tal-GRECO u r-rakkomandazzjonijiet tan-Network Kontra l-Korruzzjoni tal-Organizzazzjoni għall-Kooperazzjoni u l-Iżvilupp Ekonomiċi (OECD).
- Jissahhu l-funzjonijiet tal-istituzzjonijiet kontra l-korruzzjoni u dawk relatati mal-integrità: il-**Kummissjoni għall-Prevenzjoni tal-Korruzzjoni**, il-**Kumitat Kontra l-Korruzzjoni**, il-**Qorti tal-Prim'Istanza speċjalizzata Kontra l-Korruzzjoni**, il-**Kamra Kontra l-Korruzzjoni tal-Qorti tal-Kassazzjoni** u l-**Qorti tal-Appell Kontra l-Korruzzjoni**.
- Jitkompla t-titjib tal-mekkaniżmi eżistenti ta' **whistleblowing** u l-garanziji ta' protezzjoni tal-whistleblowers.
- Jiġi żgurati l-kontinwità u l-implimentazzjoni effettiva tar-**riformi tal-amministrazzjoni pubblika u tal-gvern miftuħ**, f'konformità mal-Prinċipji tal-Amministrazzjoni Pubblika tal-Organizzazzjoni għall-Kooperazzjoni u l-Iżvilupp Ekonomiċi/Appoġġ kongunt tal-Unjoni Ewropea għat-Titjib fil-Gvern u l-Ġestjoni (SIGMA) u l-aħjar prattiki Ewropej rilevanti oħra. Dan jinkludi t-twettiq ta' valutazzjoni tal-linja bażi tas-sistema tal-amministrazzjoni pubblika tar-Repubblika tal-Armenja. Tiġi żgurata l-implimentazzjoni tal-aġenda/pjan ta' azzjoni tas-**"Shubija ta' Gvern Miftuħ-Armenja"**.

- Jiġi implimentat **tahriġ għall-uffiċjali pubbliċi** imfassal apposta għat-titjib tal-kapaċità dwar kif jimplimentaw riformi sostenibbli u joħolqu politiki bbażati fuq l-evidenza u inkluzivi.
- Tiżdied il-fiduċja pubblika lejn l-istituzzjonijiet demokratiċi, jitkompla t-tishih tal-ghoti ta' **servizzi pubbliċi ċċentrati fuq iċ-ċittadin** kemm fil-livell ċentrali kif ukoll f'dak komunitarju. Tiġi żgurata l-aċċessibbiltà ta' daww is-servizzi għall-gruppi kollha tas-soċjetà. Jiġu utilizzati għodod diġitali biex jiżdiedu l-partecipazzjoni tal-pubbliku, l-aċċess għall-informazzjoni, u l-oportunitajiet ta' involviment, filwaqt li tiġi żgurata l-aderenza mal-prinċipji tal-isparju ċiviku.
- Tiġi estiża l-kooperazzjoni tal-aġenziji u l-awtoritajiet Armeni rilevanti tal-**Uffiċċju Ewropew Kontra l-Frodi (OLAF)**.

Prijoritajiet fuq terminu medju

- Jiġu introdotti **programmi edukattivi** li jkopru l-etika, l-integrità u l-prevenzjoni tal-korruzzjoni f'istituzzjonijiet preprimarji, skejjel pubbliċi u universitajiet u tinholq pjattaforma edukattiva kontra l-korruzzjoni fejn l-għalliema jistgħu jaqsmu l-esperjenzi tat-tagħlim tagħhom, u pjanijiet ta' lezzjonijiet u metodi ta' suċċess. Jiġu żviluppati ulterjorment standards kontra l-korruzzjoni għal programmi ta' tahriġ għall-impjegati pubbliċi u għad-detenturi ta' karigi pubbliċi, inkluż l-infurzar tal-liġi, il-prosekuzzjoni u l-ġudikatura, fejn tali tahriġ isir obbligatorju.
- Jiġu żviluppati **protokoll standard** għall-investigazzjoni ta' reati ta' korruzzjoni u jittejbu l-mekkaniżmi għall-konfiska ta' assi mhux ibbażata fuq il-kundanna.
- Abbażi tal-valutazzjoni bażi l-għdida tas-sistema tal-amministrazzjoni pubblika tal-Armenja mwettqa minn SIGMA, jitfassal **dokument strateġiku għid għar-riforma tas-settur pubbliku** fil-pajjiż u tiġi żgurata l-implimentazzjoni effettiva tiegħu.

2.1.4 Drittijiet tal-bniedem u libertajiet fundamentali

Prijoritajiet fuq terminu qasir

- Titkompla l-implimentazzjoni tal-**pjan ta' azzjoni nazzjonali dwar id-drittijiet tal-bniedem 2023-2025** u jiġi żviluppata pjan ta' azzjoni suċċessur, li jinkorpora r-rakkomandazzjonijiet tal-mekkaniżmi tad-drittijiet tal-bniedem tan-NU, b'mod partikolari l-korpi tat-trattati, l-OSKE/ODIHR, il-Kunsill tal-Ewropa, il-Kummissjoni Ewropea kontra r-Razzizmu u l-Intolleranza (ECRI) u l-organizzazzjonijiet internazzjonali tad-drittijiet tal-bniedem, kif xieraq.
- Jitkompla jissahhah ir-rwol tal-**Ombudsperson/Difensur tad-Drittijiet tal-Bniedem** u jiġi allokat riżorsi adegwati biex tiġi żgurata l-partecipazzjoni attiva tiegħu/tagħha fit-tfassil tal-politika u fl-implimentazzjoni tar-riformi legiżlattivi; il-promozzjoni tal-iżvilupp ta' atti legali normattivi; il-hruġ ta' rakkomandazzjonijiet biex jissahhu r-rispett, il-protezzjoni u t-twettiq tad-drittijiet tal-bniedem f'oqsma speċifiċi; l-inkoraġġiment tar-ratiffika ta' strumenti reġjonali u internazzjonali dwar id-drittijiet tal-bniedem; u l-kontribut għas-sensibilizzazzjoni dwar id-drittijiet tal-bniedem.
- Tiġi żgurata l-implimentazzjoni tal-**Istatut ta' Ruma tal-Qorti Kriminali Internazzjonali (QKI)** u jkomplu l-passi meħtieġa biex tiġi armonizzata l-legiżlazzjoni skont ir-rekwiżiti tal-QKI. Jiġi żgurat li jkun hemm ir-riżorsi finanzjarji meħtieġa biex issir hidma mal-QKI, kif ukoll tahriġ speċjalizzat għall-persunal.
- Jiġu żviluppati l-**kapaċitajiet u l-għarfien** tal-imħallfin, tal-prosekuturi u tal-investigaturi dwar ir-regoli u l-proċeduri tal-QKI.

Prijoritajiet fuq terminu medju

- Jinżammu **mekkanizmi** effettivi **ghas-soluzzjoni tat-tilwim u għall-protezzjoni tad-drittijiet tal-bniedem**, li għandhom jintużaw qabel ma wiehed jirrikorri għall-mekkanizmi ġudizzjarji, jew bħala alternattiva għalihom.
- Titkompla l-kooperazzjoni dwar il-**promozzjoni, is-sensibilizzazzjoni u t-tahriġ** dwar id-drittijiet tal-bniedem, b'mod partikolari n-nondiskriminazzjoni, fil-ġudikatura, fl-infurzar tal-liġi u fl-amministrazzjoni pubblika kollha, inkluż fir-reġjuni tal-Armenja.
- Titkompla l-kooperazzjoni u l-konsultazzjoni b'mod sinifikanti mal-**organizzazzjonijiet tas-soċjetà civili** u mas-shab soċjali rappreżentattivi (it-trade unions u l-organizzazzjonijiet tal-impjegaturi) bħala partijiet ikkonċernati u gwardjani foqasma ta' prijetà għas-CEPA.

2.1.5 Trattament hażin u tortura**Prijoritajiet fuq terminu qasir**

- Tiġi mmonitorjata u indirizzata kwalunkwe okkorrenza ta' trattament hażin u tortura minn aġenti li jinfurzw il-liġi u mill-**forzi armati**. Tiġi żgurata t-trasparenza fil-proċess ta' investigazzjoni u responsabbiltà għal tali atti.
- Tiġi żgurata l-implimentazzjoni shiha tal-leġiżlazzjoni dwar il-ġustizzja kriminali, b'mod partikolari l-**Kodiċi Kriminali** u l-**Kodiċi tal-Proċedura Kriminali** emendati, f'konformità mal-istandards Ewropej tad-drittijiet tal-bniedem u r-rakkomandazzjonijiet tal-Kunsill tal-Ewropa.
- Jitkompla t-**titjib tal-leġiżlazzjoni penitenzjarja** bħala parti mir-riforma usa' tal-ġustizzja kriminali, u jsir kontribut għal ġustizzja restorattiva effettiva u għal sentenzi bbażati fuq l-iskop.
- **Jittejbu** aktar il-**kundizzjonijiet ta' detenzjoni** għall-prigunieri b'diżabbiltà u għall-minorenni, u jitqiesu l-htigijiet speċifiċi tal-prigunieri f'sitwazzjonijiet vulnerabbli, mingħajr ebda tip ta' diskriminazzjoni.

Prijoritajiet fuq terminu medju

- Jitkompla t-**titjib tas-sistema tal-kura tas-saħħa tal-habsijiet** u jiġi żgurat li l-prigunieri jkollhom aċċess għall-istess **servizzi tal-kura tas-saħħa** bħall-pubbliku ġenerali, inkluż is-servizzi tas-saħħa mentali. Jitkompla jingħata tahrig lill-persunal tal-kura tas-saħħa li jaħdem f'istituzzjonijiet magħluqa jew għalihom dwar kif għandu jiġi rrapportat it-trattament hażin, u jkomplu jingħataw il-mezzi biex jagħmlu dan.
- Tissaħħaħ aktar l-effettività tal-**monitoraġġ intern u estern** tas-sistema penitenzjarja, il-pulizija, il-militar u istituzzjonijiet magħluqa oħrajn għad-detezzjoni bikrija u għall-prevenzjoni tal-abbuż u tat-trattament hażin.

2.1.6 Ugwaljanza u nondiskriminazzjoni

Prijoritajiet fuq terminu qasir

- Jitkomplew jittiehdu passi decizivi biex tiġi żgurata l-**ugwaljanza għal kulhadd u tiġi miġġielda d-diskriminazzjoni għal kwalunkwe raġuni**, inkluż meta tkun diretta lejn in-nisa u l-bniet, persuni li jagħmlu parti minn minoranzi nazzjonali, reliġjużi u jew ta' tip ieħor, persuni b'diżabbiltà, persuni iżgħar jew akbar fl-età, u persuni LGBTI, fil-hajja soċjali, politika u ekonomika. Meta jsir dan, huwa fundamentali li tinghata attenzjoni speċifika lil forom ta' diskriminazzjoni multipli u intersezzjonali.
- Tissahhah u tiġi żgurata l-implimentazzjoni tal-**Liġi dwar l-Ugwaljanza** u l-istabbiliment ta' **korp nazzjonali għall-ugwaljanza** indipendenti bir-riżorsi umani u finanzjarji meħtieġa.
- Jitwettqu aktar miżuri biex jiġi żgurat li r-**reati ta' mibeghda**, inkluż kontra l-persuni LGBTI, jiġu **pprevenuti, investigati u ppenalizzati** permezz tal-miżuri xierqa kollha, jiġi inkluż ir-rikonoxximent ta' motivi ta' preġudizzju bħala ċirkostanzi aggravati, u jiġi żgurat li jkun hemm fis-sehh qafas legali adegwat.
- Jitkompla r-rieżami tal-qafas legali sabiex tissahhah l-implimentazzjoni tal-leġiżlazzjoni kontra l-**vjolenza domestika u abbażi tal-ġeneru, it-traffikar tal-bnedmin u l-isfruttament** jikkontribwixxu għas-sensibilizzazzjoni, u jiġi żgurat aktar li l-vittmi tat-traffikar u l-isfruttament tal-bnedmin u s-superstiti tal-vjolenza domestika u abbażi tal-ġeneru jkollhom aċċess għall-ġustizzja, miżuri ta' protezzjoni effettivi, servizzi tas-saħħa u rimedju.
- Jiġi stabbilit mekkaniżmu biex il-persuni jiġu rriferuti għal **servizzi speċjalizzati**, filwaqt li tiġi żgurata l-protezzjoni tal-kunfidenzjalità għas-superstiti tal-vjolenza domestika u ta' dik ibbażata fuq il-ġeneru, u jiġi żgurat il-ħruġ f'waqt ta' decizjonijiet ta' ordni protettiva.
- Isir kontribut għal aktar titjib u diversifikazzjoni tas-**servizzi taċ-ċentri ta' appoġġ** għas-superstiti tal-vjolenza domestika u ta' dik ibbażata fuq il-ġeneru.
- Tiġi żgurata l-implimentazzjoni ta' programmi għall-promozzjoni tal-**emanċipazzjoni ekonomika** lis-superstiti tal-vjolenza domestika u ta' dik ibbażata fuq il-ġeneru.
- Jitkompla jissahhah il-qafas legali u ta' politika dwar l-ugwaljanza bejn il-ġeneri billi timplimenta b'mod effiċjenti l-**istrategġija Armena dwar l-ugwaljanza bejn il-ġeneri**, mal-Kunsill dwar l-Iżgurar ta' Drittijiet Ugwali u Opportunitajiet Indaqgħan-Nisa u l-Irġiel bħala l-korp nazzjonali għall-monitoraġġ u l-implimentazzjoni tal-politiki dwar l-ugwaljanza bejn il-ġeneri. Jiġi esplorat il-ħolqien ta' punti fokali dwar il-ġeneru fil-ministeri settorjali tal-Armenja, bħala Prattika Tajba.
- Isir kontribut għat-titjib ulterjuri tal-**mekkaniżmu nazzjonali għall-avvanz tal-ugwaljanza bejn il-ġeneri**, filwaqt li jiġi żgurati drittijiet u opportunitajiet indaqgħal kulhadd fl-oqsma kollha tal-hajja pubblika.
- Issir azzjoni fuq l-opinjoni tal-Kummissjoni ta' Venezja wara l-iffirmar tal-Konvenzjoni tal-Kunsill tal-Ewropa dwar il-prevenzjoni u l-ġlieda kontra l-vjolenza fuq in-nisa u l-vjolenza domestika (**il-Konvenzjoni ta' Istanbul**).
- Jitkompla l-indirizzar tad-**diskriminazzjoni kontra l-persuni b'diżabbiltà**, inkluż l-ostakli għat-trattament effettiv tal-uġiġħ u l-kura paljattiva, u jittiehdu passi decizivi dwar id-deistituzzjonalizzazzjoni f'konformità mal-Konvenzjoni tan-NU dwar id-Drittijiet ta' Persuni b'Diżabbiltà.

- Jiġi implimentat b'mod effettiv il-pjan komprensiv tal-2023-2027 għall-**inkluzjoni soċjali** ta' persuni b'diżabbiltà u miżuri li jiżguraw l-implimentazzjoni tagħhom.
- Jiġi żgurat li l-**abbozz ta' Liġi dwar il-Minoranzi Nazzjonali** jiġi adottat u implimentat, b'kont meħud tal-opinjoni tal-Kunsill tal-Ewropa.

Prijoritajiet fuq terminu medju

- Jittiehdu passi attivi biex jiġu promossi l-**parteċipazzjoni u r-rappreżentanza shah, ugwali u sinifikattivi tan-nisa**, kif ukoll il-parteċipazzjoni u r-rappreżentanza tal-**persuni li jagħmlu parti minn minoranzi** f'fora politiċi tat-tehid tad-deċiżjonijiet u fis-suq tax-xogħol u f'attivitajiet ekonomiċi, inkluż fil-livell ta' rappreżentanza lokali (jiġifieri l-municipalitajiet) u fl-aġenziji tal-infurzar tal-liġi.
- Jittiehdu passi biex jiġu żviluppati **approċċi reattivi għal kwistjonijiet ta' ġeneru** għall-adattament għat-tibdil fil-klima, filwaqt li jiġu żgurati prinċipji inkluzivi u sensibilizzazzjoni.
- Jittiehdu miżuri ulterjuri biex tiġi avvanzata r-rikonċiljazzjoni tal-**bilanċ bejn ix-xogħol u l-hajja privata** u jittiehdu passi ulterjuri biex tiġi riformata s-**sistema tal-protezzjoni soċjali** biex jittejjbu l-firxa u t-tip ta' parteċipazzjoni tan-nisa fis-suq tax-xogħol, inkluż programmi addizzjonali li jappoġġaw lill-persuni li jindukraw, lill-ommijiet wahedhom u lil kwalunkwe persuna f'sitwazzjoni ta' vulnerabbiltà.
- Jittiehdu passi attivi biex tiġi promossa l-**kondivizjoni ugwali tar-responsabbiltajiet** bejn il-ġenituri fil-kura tat-tfal, filwaqt li jiġu żviluppati l-hiliet u l-kapaċitajiet tal-ġenituri.
- Titkompla l-hidma fuq it-titjib tal-**indici tal-ugwaljanza bejn il-ġeneri**, it-tnaqqis tad-differenza fil-pagi bejn il-ġeneri u l-eliminazzjoni tad-diskriminazzjoni fil-qasam tal-edukazzjoni u x-xjenza.
- Isir kontribut għal **inkluzjoni u parteċipazzjoni soċjali** u ekonomika akbar **tal-persuni li jagħmlu parti minn minoranzi nazzjonali**, inkluż permezz tal-aċċess għall-informazzjoni u għall-edukazzjoni.
- Jiġi estiż il-forniment ta' servizzi bbażati fil-komunità mogħtija lill-**persuni b'diżabbiltà**.
- Jingħataw servizzi ta' **għajxien indipendenti** bl-ghan li ssir deistituzzjonalizzazzjoni.
- Jittiehdu passi attivi għall-iżvilupp u għall-implimentazzjoni ta' **baġits reattivi għal kwistjonijiet ta' ġeneru**, filwaqt li ssir hidma fuq id-**diżaggregazzjoni tad-data** abbażi ta' approċċi reattivi għal kwistjonijiet ta' ġeneru.

2.1.7 Drittijiet tat-tfal

Prijoritajiet fuq terminu qasir

- Jissahhu d-drittijiet tat-tfal, inkluż fil-kuntest tal-**istrateġija u l-pjan ta' azzjoni dwar id-drittijiet tal-bniedem 2023-2025**, u jiġu ffinalizzati r-rieżami u l-implimentazzjoni komprensivi tal-**Liġi dwar l-Assistenza Soċjali, il-Liġi dwar id-Drittijiet tat-Tfal u l-Kodiċi tal-Familja**.
- Jiġu implimentati l-**Liġi dwar id-Drittijiet tat-Tfal** riveduta u l-**Kodiċi tal-Familja**, f'konformità mal-programm komprensiv għall-protezzjoni tad-drittijiet tat-tfal.
- Tithaffef l-implimentazzjoni tal-**Konvenzjoni dwar il-Protezzjoni tat-Tfal kontra l-Isfruttament Sesswali u l-Abbuż Sesswali**.

- Jittieħdu passi ulterjuri biex jiġu żgurati l-akkomodazzjoni, in-nutrizzjoni, l-aċċess għall-edukazzjoni u l-kura tas-saħha għat-**tfal spostati**, u tingħata aktar attenzjoni lis-saħha mentali tat-tfal affettwati minn kunflitt.
- Jiġu estiżi l-programmi komunitarji għat-**tfal f'sitwazzjonijiet vulnerabbli** (tfal b'dizabbiltà, tfal esposti għall-vjolenza, bullying).
- Jiġu pprevenuti l-abbuż, il-vjolenza u t-trattament jew l-ikkastigar krudili, inuman jew degradanti tat-**tfal fl-istituzzjonijiet**, jinżammu rekords ta' każijiet suspettati u kkonfermati ta' vjolenza, u jitwettqu investigazzjonijiet shah tal-każijiet kollha ta' allegata vjolenza sabiex jiġu identifikati u kkastigati t-trasgressuri.
- Jitkomplew jettejbu l-**opportunitajiet edukattivi tat-tfal li jappartjenu għal minoranzi nazzjonali** u jittieħdu miżuri biex **jiġi pprevenut iż-żwieġ bikri jew furzat tat-tfal**.

Prijoritajiet fuq terminu medju

- Jittieħdu passi lejn it-trasformazzjoni soċjali u fl-imġiba biex **tiġi miġġielda l-vjolenza kontra t-tfal**. Issir sensibilizzazzjoni tal-persuni li jahdmu mat-tfal dwar kif jipprevjenu u jiġġieldu l-vjolenza kontra t-tfal, u jinbena l-għarfien tagħhom dwar kif din għandha tiġi pprevenuta u miġġielda. Issir sensibilizzazzjoni tal-pubbliku dwar il-vjolenza kontra t-tfal, u l-għarfien dwar kif din għandha tiġi pprevenuta u miġġielda.
- Tiżdied il-kapaċità tal-**ispeċjalisti fil-protezzjoni soċjali**.
- Titkompla l-hidma favur id-**deistituzzjonalizzazzjoni** tat-tfal, inkluż it-tfal b'dizabbiltà u t-tfal foqra, inkluż billi jiġu introdotti servizzi mmirati alternattivi ta' għoti ta' kura u miżuri ta' assistenza soċjali rispettivi.

2.1.8 Standards fundamentali tax-xogħol u drittijiet tat-trade unions

Prijoritajiet fuq terminu qasir

- Jittieħdu passi ulterjuri biex tiġi żviluppata s-sistema ta' **spezzjoni tax-xogħol** sabiex din tikkonforma mal-istandards internazzjonali, biex tissaħħaħ il-kapaċità tal-ispetturi tax-xogħol, u biex issir sensibilizzazzjoni dwar l-importanza tal-ispetturi tax-xogħol u r-rwol tal-Korp ta' Spezzjoni tas-Saħha u tax-Xogħol. Jiġu pprovduti lill-Korp ta' Spezzjoni tas-Saħha u tax-Xogħol setgħat u riżorsi suffiċjenti biex iwettaq spezzjonijiet u sensibilizzazzjoni biex jipprevjeni u jidentifika każijiet ta' traffikar ta' sfruttament tax-xogħol.
- Titkompla l-implimentazzjoni tal-emendi għall-**Kodiċi tax-Xogħol** f'konformità mal-istandards internazzjonali (bħall-konvenzjonijiet fundamentali tal-Organizzazzjoni Internazzjonali tax-Xogħol, kif ukoll il-prinċipji tal-Koalizzjoni Globali għall-Ġustizzja Soċjali).
- Titkompla l-hidma fuq il-mekkanizmu li jiddefinixxi u jipprojbixxi kwalunkwe tip ta' **fastidju** (inkluż il-fastidju sesswali) fuq il-post tax-xogħol.
- Jittieħdu passi ulterjuri biex jiġu riveduti l-liġijiet eżistenti dwar it-trade unions u t-trade unions tal-impjegaturi relatati mal-**libertà ta' assoċjazzjoni u n-negozjar kollettiv**, f'konsultazzjoni mas-shab soċjali, filwaqt li jitqiesu l-kummenti tal-korpi supervizzorji tal-Organizzazzjoni Internazzjonali tax-Xogħol.

Prijoritajiet fuq terminu medju

- **Jintemmu r-restrizzjonijiet formali** (inkluż, iżda mhux limitati għal, dawk imposti mis-Servizzi Soċjali Unifikati) biex jiġi żgurat li l-pjattaformi kollha għall-ghoti tas-servizzi soċjali, inkluż il-pjattaformi għat-tfittix ta' impjeg, ikunu aċċessibbli bis-shih għall-persuni **b'diżabbiltà**.

2.1.9 *Politika soċjali u inklużjoni soċjoekonomika ta' persuni Armeni spostati***Prijoritajiet fuq terminu qasir**

- Jiġu pprovduti l-ghodod mehtieġa u jiġu żgurati l-**protezzjoni tad-drittijiet u l-inklużjoni soċjoekonomika tar-Refuġjati u l-persuni Armeni spostati** u l-aċċess tagħhom għal servizzi essenzjali.
- Jiġu żgurati l-adozzjoni u l-implimentazzjoni ta' **strategġiji demografiki u ta' impjeg** immirati, filwaqt li jitqiesu vulnerabbiltajiet speċifiċi (generu, età, diżabbiltà).
- Jiġi żgurat l-aċċess tar-Refuġjati u tal-persuni Armeni spostati għas-**sistema nazzjonali tal-kura tas-saħha u tal-edukazzjoni** u jiġu indirizzati l-ostakli legali u amministrattivi.
- Jiġu żgurati l-adozzjoni u l-implimentazzjoni tal-Istrateġija u l-Pjan ta' Azzjoni tal-**Politika dwar il-Migrazzjoni** tar-Repubblika tal-Armenja, ir-Regolamentazzjoni tal-Kwistjonijiet ta' Integrazzjoni u Reintegrazzjoni.
- Tiġi żgurata l-implimentazzjoni ta' **programmi ta' akkomodazzjoni**, bħall-akkomodazzjoni soċjali u r-rimborż tal-kera għall-familji refuġjati l-aktar vulnerabbli.
- Jiġi żgurat aċċess għal **servizzi soċjali ta' kwalità għolja** permezz ta' haddiema soċjali ċċertifikati bl-applikazzjoni tas-sistema ta' ġestjoni tal-każijiet soċjali żviluppata, inkluż servizzi soċjali godda bħall-patroċinju soċjali għal familji ta' Refuġjati vulnerabbli u zvantagġati.

Prijoritajiet fuq terminu medju

- Jissahhu l-**mekkanizmi ta' twassil tas-servizzi soċjali**, billi jissahhu wkoll il-kapaċitajiet reattivi għax-xokkijiet.
- Jiġu implimentati programmi komprensivi biex **jagħtu s-setgħa lir-Refuġjati**, b'enfasi fuq l-inklużjoni soċjoekonomika tagħhom u d-dhul fis-suq tax-xogħol tal-Armenja, inkluż permezz tal-ghoti ta' taħriġ mill-ġdid, taħriġ, kollokament professjonali, programmi ta' għajxien u programmi ta' orjentazzjoni ċivika, korsijiet tal-lingwa, aċċess għal soluzzjonijiet ta' akkomodazzjoni fit-tul u sostenibbli u aċċess għas-servizzi pubbliċi.

2.2. **Libertà, Mobbiltà u Sigurtà**

Għadd ta' arrangamenti ta' hidma u ftehimiet ta' kooperazzjoni jirregolaw il-**kooperazzjoni msahha UE-Armenja fil-ġustizzja u fl-affarijiet interni**, inkluż ftehimiet mal-Aġenzija Ewropea għall-Gwardja tal-Fruntiera u tal-Kosta, Frontex (mill-2012, dalwaqt issir reviżjoni), in-Network Ewropew dwar il-Migrazzjoni (EMN, 2021), l-Europol (2021), l-Aġenzija tal-Unjoni Ewropea għat-Taħriġ fl-Infurzar tal-Liġi (CEPOL, 2017) u l-Eurojust (2024).

It-tnedija tad-**djalogu dwar il-liberalizzazzjoni tal-viża** fid-9 ta' Settembru 2024 tikkostitwixxi pass importanti 'l quddiem fit-tishih tal-kooperazzjoni bejn l-UE u l-Armenja fil-qasam tal-libertà, il-mobbiltà u s-sigurtà. Din l-Agenda Strategika ghas-Shubija UE-Armenja ser tappoġġa l-implimentazzjoni tajba u effettiva tad-djalogu u tal-parametri referenzjarji tiegħu. Il-lingwa f'dan id-dokument hija minghajr preġudizzju għall-formulazzjoni finali tal-parametri referenzjarji fil-pjan ta' azzjoni għal-liberalizzazzjoni tal-viża. L-UE ser tkompli tappoġġa l-isforzi tal-Armenja biex **issahħaħ il-qafas istituzzjonali u l-kapaċità** tal-awtoritajiet Armeni rilevanti fil-qasam tal-mobbiltà u s-sigurtà, inkluż il-Ministeru għall-Affarijiet Interni u l-korpi subordinati tiegħu. Barra minn hekk, l-Armenja ser tkompli l-inizjattivi biex **ittejjeb il-perċezzjoni pubblika** tal-Ministeru billi ttejjeb il-kwalità tas-servizzi pubbliċi li jipprovdi u tapprofondixxi l-komunikazzjoni pubblika.

2.2.1 Protezzjoni ta' Data Personali

Prijoritajiet fuq terminu qasir

- Jittieħdu miżuri biex jittejjeb aktar il-**qafas leġislattiv** dwar il-protezzjoni tad-data, inkluż fis-settur tal-infurzar tal-liġi, u **tissahħaħ l-indipendenza** tal-Aġenzija għall-Protezzjoni ta' Data Personali tal-Armenja **u l-kapaċità tagħha** li timmonitorja u tindirizza kwistjonijiet ta' protezzjoni tad-data.
- Ikompli jiġi żgurat livell għoli ta' protezzjoni ta' data personali u tiġi promulgata leġislazzjoni f'konformità mal-istandards tal-UE u tal-Kunsill tal-Ewropa. Jiġi ggarantit ir-rispett għad-**dritt għall-protezzjoni ta' data personali** kemm fis-settur pubbliku kif ukoll f'dak privat.

Prijoritajiet fuq terminu medju

- Titkompla tissahħaħ il-**kapaċità tal-Aġenzija għall-Protezzjoni ta' Data Personali** u jiġi żgurat livell għoli ta' protezzjoni ta' data personali.

2.2.2 Migrazzjoni, Ażil u Ġestjoni Integrata tal-Fruntieri

Prijoritajiet fuq terminu qasir

- Titkompla l-implimentazzjoni b'mod effettiv tal-**Ftehim ta' Faċilitazzjoni fil-qasam tal-Għoti tal-Viżi UE-Armenja u l-Ftehim ta' Riammissjoni UE-Armenja**, kif irrapportat fil-Kumitati Kongunti rispettivi stabbiliti abbażi ta' dawk il-ftehimiet. L-implimentazzjoni effettiva tal-ftehimiet ser tkompli tkun fattur fundamentali għall-progress fid-**djalogu dwar il-liberalizzazzjoni tal-viża**.
- Tissahħaħ aktar is-**sistema ta' ġestjoni tal-migrazzjoni** tal-Armenja, operata mis-Servizz għall-Migrazzjoni u ċ-Ċittadinanza fil-Ministeru għall-Affarijiet Interni u korpi oħrajn li jitrattaw il-migrazzjoni. Jiġu żgurati politiki dwar il-migrazzjoni u l-protezzjoni tar-Refuġjati bbażati fuq l-evidenza, u li s-sistemi u l-prattiki fis-seħh ikunu konformi mal-istandards internazzjonali u tal-UE. Iż-żewġ nahat ser jikkooperaw fl-adozzjoni ta' soluzzjonijiet digitali innovattivi fil-ġestjoni tal-migrazzjoni.
- Ikun hemm kooperazzjoni fl-adozzjoni ta' **strategija nazzjonali għall-ġestjoni tal-migrazzjoni** dwar ir-reviżjoni tal-qafas legali rilevanti u l-implimentazzjoni effettiva tal-pjan ta' azzjoni tiegħu.
- Tissahħaħ il-kooperazzjoni operazzjonali biex **jitnaqqas b'mod sinifikanti l-għadd ta' applikazzjonijiet għall-ażil bla bażi** ppreżentati miċ-ċittadini Armeni fl-Istati Membri tal-UE.

- Jitkomplew jittiehdu miżuri xierqa biex **jindirizzaw il-kawżi ewlenin tal-migrazzjoni irregolari** mill-Armenja lejn l-Istati Membri tal-UE, inkluż sforzi biex jiġi evitat l-użu hażin tal-viżi jew tal-applikazzjonijiet għall-ażil tagħhom minn xi ċittadini Armeni għat-trattament mediku billi jissahhah is-settur tas-saħha pubblika Armen u titwettag sensibilizzazzjoni fost il-pubbliku dwar dawn l-iżviluppi.
- Titkompla tissahhah is-**sistema tal-ażil**, f'konformità shiha mal-istandards internazzjonali u bl-ogħla livell ta' protezzjoni tad-drittijiet tal-bniedem, bin-*non-refoulement* u bi standards ta' akkoljenza adegwati bhala bidu.
- Jissahhu l-kooperazzjoni u d-djalogu dwar diversi oqsma tal-migrazzjoni fil-kuntest tas-**Shubija għall-Mobbiltà UE-Armenja**.
- Jitkompla l-iżvilupp tal-kooperazzjoni operazzjonali mal-**Aġenzija Ewropea għall-Gwardja tal-Fruntiera u tal-Kosta (Frontex)**, inkluż permezz tan-negozjar u tal-iffirmar ta' arrangament ta' hidma ġdid mal-awtoritajiet tal-ġestjoni tal-fruntieri tal-Armenja. Arrangament ta' hidma ġdid jista' jipprevedi kooperazzjoni operazzjonali akbar, l-iskambju ta' prattiki tajbin u ta' osservaturi, taħriġ u skambju ta' informazzjoni inkluż permezz tal-qafas tal-EUROSUR.
- Tiġi żviluppata u implimentata l-**Ġestjoni Integrata tal-Fruntieri (IBM)** fil-livell nazzjonali, fost l-oħrajn permezz tat-tishih tal-kapaċitajiet, inkluż l-analiżi tar-riskju relatata mal-ġestjoni tal-fruntieri.
- Titkompla l-partecipazzjoni attiva fin-**Network Ewropew dwar il-Migrazzjoni (EMN)** bhala pajjiż osservatur u jsir skambju b'mod effiċjenti ta' informazzjoni dwar il-migrazzjoni u l-ażil bejn l-Istati Membri tal-UE u l-Armenja fin-network. Aktar 'il quddiem, l-EMN ser ikompli jappoġġa l-istandardizzazzjoni tal-ġbir tad-data dwar il-migrazzjoni u ser jikkollabora mal-Armenja biex tkompli tiġi skambjata u analizzata d-data statistika dwar il-migrazzjoni.
- Jiġi rrapportat it-titjib fl-**analizi tad-data migratorja** u l-valutazzjoni tar-riskju.

Prijoritajiet fuq terminu medju

- Jiġu żviluppati modi aktar effettivi biex tiġi offruta **migrazzjoni ċirkolari u legali**, filwaqt li jiġu rrispettati l-leġislazzjoni u l-kompetenzi nazzjonali eżistenti u jiġu rrispettati bis-shih id-drittijiet tal-bniedem tal-haddiema migranti kollha.
- Tiġi żgurata l-implimentazzjoni tal-istrategġiji dwar il-**migrazzjoni u l-influss bil-massa** komprensivi tal-Armenja.
- Jiġu introdotti b'mod gradwali l-**passaporti bijometriċi** f'konformità shiha mal-ogħla standards u prattiki rakkomandati tal-ICAO, inkluż fil-konsulati tal-Armenja barra mill-pajjiż.

2.2.3 Infurzar tal-liġi

Prijoritajiet fuq terminu qasir

- Titkompla l-implimentazzjoni tal-aġenda ta' **riforma tal-pulizija** billi jissahhu l-integrità, it-trasparenza, ir-responsabbiltà, l-effiċjenza u l-effettività tal-pulizija, inkluż permezz tal-programm edukattiv tal-Armenja.

2.2.4 Ġlieda kontra l-Kriminalità Organizzata

Prijoritajiet fuq terminu qasir

- Jittiehed vantaġġ shiħ u jiġi implimentat b'mod effettiv l-Arrangament ta' Hidma mal-**Europol** sabiex tittejjeb il-ġlieda kontra l-kriminalità organizzata.
- Tittejjeb il-kooperazzjoni bejn l-awtoritajiet Armeni inkluż il-Ministeru għall-Affarijiet Interni u l-Aġenzija tal-Unjoni Ewropea għat-Tahriġ fl-Infurzar tal-Liġi (**CEPOL**).
- Tissahħaħ il-partecipazzjoni attiva tal-Armenja fl-**inizjattivi reġjonali** kollha **tal-UE** li għandhom l-għan li jnaqqsu l-korruzzjoni u tal-kriminalità organizzata fil-pajjiżi tas-Shubija tal-Lvant.
- Jitkomplew jittiehdu passi effettivi biex il-qafas legali tal-Armenja jiġi allinjat aktar mal-Protokoll għall-Prevenzjoni, is-Soppressjoni u l-Ikkastigar tat-**Traffikar ta' Persuni**, speċjalment ta' Nisa u Tfal, mal-Protokoll kontra l-**Faċilitazzjoni tad-Dhul Klandestin ta' Migranti** bl-Art, bil-Bahar u bl-Ajru, u mal-istandards tal-UE u tal-Kunsill tal-Ewropa. Jiġu indirizzati r-rakkomandazzjonijiet tal-Grupp ta' Esperti dwar Azzjoni kontra t-Traffikar tal-Bnedmin (GRETA) tal-Kunsill tal-Ewropa, b'mod partikolari fir-rigward tal-prosekuzzjoni tat-traffikanti u l-protezzjoni tal-vittmi, u l-aċċess għalihom.
- Tiġi mmonitorjata u rrapportata l-**effettività tal-identifikazzjoni u l-investigazzjoni proattivi** tal-każijiet ta' traffikar tal-bnedmin, b'enfasi fuq segmenti tal-popolazzjoni li huma vulnerabbli jew friskju li jiġu ttraffikati.
- Jitkomplew il-prevenzjoni u l-ġlieda b'mod effettiv kontra ċ-**ċiberkriminalità** u tiġi adottata strateġija jew pjan ta' azzjoni dedikat f'dan il-qasam inkluż permezz ta' kooperazzjoni internazzjonali intensifikata mal-UE u mal-Kunsill tal-Ewropa.
- Tithaffef l-implimentazzjoni tal-Konvenzjoni tal-Kunsill tal-Ewropa dwar il-**Protezzjoni tat-Tfal kontra l-Isfruttament u l-Abbuż Sesswali**.

Prijoritajiet fuq terminu medju

- Ikun hemm kooperazzjoni fil-kuntest tal-Pjattaforma Multidixxiplinari Ewropea Kontra t-Theddid Kriminali (**EMPACT**).
- Jiżdiedu l-isforzi fil-ġlieda kontra ċ-**ċiberkriminalità** billi jinbena qafas legali u istituzzjonali komprensiv f'konformità mal-**Konvenzjoni ta' Budapest**.

2.2.5 Indirizzar tad-Drogi Illegali

Prijoritajiet fuq terminu qasir

- Jiġu implimentati politiki bbilanċjati li għandhom l-għan li **jindirizzaw it-traffikar tad-drogi**, inkluż permezz ta' kooperazzjoni interaġenzjali u internazzjonali intensifikata.
- Titkompla l-kooperazzjoni fil-prevenzjoni tad-droga, billi l-politiki dwar id-droga tal-Armenja jiġu allinjati bis-shiħ mal-pożizzjonijiet tal-UE, u titkompla l-implimentazzjoni tal-**istrateġija dwar id-drogi** u l-funzjonament tal-istrutturi istituzzjonali kompetenti.

- Tinżamm **kooperazzjoni mill-qrib** mal-Aġenzija tal-Unjoni Ewropea dwar id-Drogi (**EUDA**), dak li qabel kien iċ-Ċentru Ewropew għall-Monitoraġġ tad-Droga u d-Dipendenza fuq id-Droga (EMCDDA) sabiex tiġi skambjata informazzjoni rilevanti u valida.
- Jitkompla t-tishih **tal-kapaċità** tal-aġenziji tal-infurzar tal-liġi tal-Armenja fil-qasam tal-ġlieda kontra t-traffikar tad-droga, inkluż il-ġlieda kontra n-networks online tat-traffikar tad-droga.
- Jitkompla t-tishih **tal-koordinazzjoni u l-assistenza legali reċiproka** fl-investigazzjonijiet ta' każijiet ta' traffikar tad-droga.

Prijoritajiet fuq terminu medju

- Jitkompla jiġi żgurat **approċċ ibbilanċjat u integrat** għall-kwistjonijiet tad-droga, biex is-sistemi jkunu jistgħu jlahhqu mal-konsegwenzi soċjali u fuq is-saħħa tal-użu tad-droga, kif ukoll tiġi żgurata prevenzjoni aktar effettiva tal-użu tad-drogi u jitnaqqsu l-provvista, it-traffikar u d-domanda għal drogi illeċiti.

2.2.6 Ġlieda kontra l-ħasil tal-flus u kontra l-finanzjament tat-terroriżmu

Prijoritajiet fuq terminu qasir

- Tissahħaħ il-kapaċità tal-Armenja li twettaq b'mod effettiv **investigazzjonijiet finanzjarji**, inkluż investigazzjonijiet finanzjarji paralleli dwar każijiet ta' kriminalità organizzata fuq bażi sistematika, u jinkisbu riżultati konkreti li jwasslu għal prosekuzzjonijiet, kundanni u konfiski ta' assi kriminali, inkluż assi virtwali, fi sforz biex jiġu miġġielda n-networks tal-kriminalità organizzata u l-ħasil tal-flus.
- Titkompla l-kooperazzjoni mal-**Kunsill tal-Ewropa, mal-MONEYVAL, u mal-awtoritajiet rilevanti fl-Istati Membri tal-UE** dwar il-ġlieda kontra l-ħasil tal-flus u kontra l-finanzjament tat-terroriżmu.

Prijoritajiet fuq terminu medju

- Jitkompla l-iżvilupp ulterjuri tal-**qafas legali u istituzzjonali** għall-prevenzjoni u l-ġlieda kontra l-ħasil tal-flus u l-finanzjament tat-terroriżmu, inkluż, fejn possibbli u rilevanti, permezz ta' approssimazzjoni mal-liġi tal-UE f'dawn l-oqsma.
- Tkompli titjieb il-kooperazzjoni operazzjonali dwar il-**konfiska, l-irkupru tal-assi u l-ġestjoni tal-assi** permezz ta' komunikazzjoni effettiva u l-iskambju tal-aħjar prattiki bejn l-awtoritajiet Armeni u l-Uffiċċju għall-Irkupru tal-Assi tal-UE.

2.3 **Politika Barranija u ta' Sigurtà**

Id-djalogu politiku u l-**kooperazzjoni** dwar il-Politika Estera u ta' Sigurtà Komuni (**PESK**) tal-UE, inkluż dwar il-Politika ta' Sigurtà u ta' Difiza Komuni (**PSDK**), ser ikomplu jissahhu. Din il-kooperazzjoni ser tindirizza s-sigurtà reġjonali, ir-riforma tas-settur tas-sigurtà, kwistjonijiet ta' ġestjoni tal-kriżijiet, il-ġlieda kontra t-terroriżmu, iċ-ċibersigurtà u t-theddid ibridu, inkluż l-indirizzar tal-manipulazzjoni tal-informazzjoni u interferenza minn barranin, filwaqt li jiġi żgurat allinjament mal-impenji dwar in-Nisa, il-Paċi u s-Sigurtà.

Il-kooperazzjoni ser tkun ibbażata fuq **valuri komuni**, inkluż l-impenn għall-finijiet u għall-prinċipji tal-Karta tan-NU u l-Att Finali ta' Helsinki tal-OSKE. Ser ikollha l-għan li żżid il-koerenza u l-effettività tal-politika, billi tagħmel użu minn fora bilaterali, multilaterali u reġjonali u żżomm l-ordni internazzjonali bbażata fuq ir-regoli, abbażi tad-dritt internazzjonali.

2.3.1. Normalizzazzjoni tar-relazzjonijiet fir-reġjun

Prijoritajiet fuq terminu qasir

- Jitkomplew l-**isforzi tal-UE** bl-ghan li tinkiseb **paċi sostenibbli, dejjiema u dinjituża** bejn l-Armenja u l-Ażerbajġan, abbażi tal-prinċipji tar-rikonoxximent reċiproku tas-sovranità, tal-integrità territorjali u tal-involabbiltà tal-fruntieri, f'konformità mad-Dikjarazzjoni ta' Almaty tal-1991.
- Tiġi appoġġata l-implimentazzjoni shiha, immedjata u effettiva tal-**ordnijiet tal-Qorti Internazzjonali tal-Ġustizzja** rilevanti kollha.
- Jitkompla jiġi rrakkomandat ir-rilaxx tal-**prigunieri Armeni u ta' prigunieri oħrajn**, u jsiru sforzi biex jiġu indirizzati **kwistjonijiet umanitarji** pendenti, inkluż id-destin ta' persuni neqsin u l-ghajbien furzat, bhala **mizuri għat-tishih tal-fiduċja**.
- Jitkompla l-appoġġ għan-**normalizzazzjoni** shiha **tar-relazzjonijiet** bejn **l-Armenja u t-Turkija** u tiġi mhegga l-implimentazzjoni ta' ftehimiet diġà milhuqa lejn il-ftuh shih tal-fruntiera bejn iż-żewġ Stati, inkluż permezz ta' djalogu politiku regolari u l-involvement tal-partijiet ikkonċernati rilevanti.
- Tiġi appoġġata **konnettività tat-trasport reġjonali** inklużiva fir-reġjun, taht is-sovranità tal-pajjiżi u l-ġurisdizzjoni nazzjonali, kif ukoll skont il-prinċipji tal-ugwaljanza u tar-reċiproċità, li huma wkoll il-bażi tal-**proġett "Crossroads of Peace"** tal-Armenja.
- Issir hidma biex jiġu żgurati l-integrazzjoni tal-**perspettiva tal-ġeneri u l-parteċipazzjoni shiha, ugwali, effettiva u sinifikattiva tan-nisa**, inkluż in-nisa affettwati mill-kunflitti u r-rappreżentanti tas-soċjetà ċivili, fir-risoluzzjoni tal-kunflitti u fil-bini tal-paċi, u fl-isforzi ta' rikonċiljazzjoni u rkupru kollha.

Prijoritajiet fuq terminu medju

- Issir hidma biex jiġu stabbiliti **mizuri għat-tishih tal-fiduċja** bejn l-Armenja u l-Ażerbajġan b'appoġġ għal paċi u rikonċiljazzjoni sostenibbli u dejjiema tas-soċjetajiet tagħhom.
- Isir kontribut għall-ġhoti ta' **"dividendi tal-paċi"** permezz ta' proġetti ta' investiment fil-konnettività reġjonali fl-Armenja, inkluż skont l-ambizzjonijiet tal-approċċ ta' politika reġjonali il-ġdid tal-Armenja li jirfed l-inizjattiva Crossroads of Peace, f'konformità mal-istrategija Global Gateway tal-UE.

2.3.2. Kooperazzjoni internazzjonali u reġjonali u kooperazzjoni tal-PSDK

Prijoritajiet fuq terminu qasir

- Jitkompla l-approfondiment tad-**Djalogu Politiku u ta' Sigurtà**, u l-avvanz ta' **konsultazzjonijiet** regolari **dwar is-sigurtà u d-difiża**.
- Jiġu esplorati toroq għal aktar tishih tal-**kooperazzjoni fis-sigurtà u d-difiża**, li jistgħu jwasslu għal kooperazzjoni aktar strutturata.
- Tiġi żgurata kapaċità operazzjonali shiha tal-**Missjoni tal-Unjoni Ewropea fl-Armenja (EUMA)**, bl-oġġettiv li jkun hemm osservazzjoni u rapportar dwar is-sitwazzjoni ta' sigurtà tul il-fruntiera mal-Ażerbajġan, kontribut għas-sigurtà tal-bniedem f'żoni affettwati minn kunflitti fl-Armenja, u l-bini ta' fiduċja fl-appoġġ tal-paċi u tal-istabbiltà fir-reġjun. Issir hidma biex tinżamm il-preżenza tal-EUMA sakemm tkun meħtieġa.

- Ikun hemm kooperazzjoni b'appoġġ ghar-**Riforma tas-Settur tas-Sigurtà tal-Armenja**, biex jittejbu s-sigurtà, l-istabbiltà u r-reżiljenza nazzjonali tagħha. Issir hidma kongunta biex jittejjeb l-ambjent tas-sigurtà billi jittejbu l-effettività u r-responsabbiltà tal-istituzzjonijiet tas-sigurtà kkontrollati minn civili u jkun hemm operat skont id-drittijiet tal-bniedem u l-istat tad-dritt. Tiġi mmirata kollaborazzjoni akbar bejn id-diversi atturi u jissahhah ir-rwol tas-soċjetà civili fil-mekkanizmi ta' sorveljanza.
- Jiġi mmirat li jitkompla u jiġi estiż l-appoġġ lill-Armenja taht il-**Faċilità Ewropea għall-Paċi**, bħala kwistjoni ta' prijorità. Titkompla l-kooperazzjoni bl-għan li tissahhah ir-reżiljenza tal-Armenja.
- Tiġi approfondita l-kooperazzjoni fil-ġlieda kontra t-**theddidd ibridu**, inkluż l-indirizzar tal-**manipulazzjoni tal-informazzjoni u interferenza minn barranin (FIMI)**, jiġu kkunsidrati l-bini tal-kapaċitajiet u l-appoġġ lill-Armenja fl-iżvilupp ta' qafas komprensiv biex jiġi indirizzat b'mod effettiv it-theddidd ibridu, inkluż l-eżami tal-possibbiltà li jiġu appoġġati l-istabbiliment u t-tishih ta' istituzzjonijiet iddedikati għas-sigurtà nazzjonali u r-reżiljenza kontra t-theddidd ibridu.
- Isir kontribut għat-tishih tar-**reżiljenza ċibernetika** tal-Armenja. Jiġu kkunsidrati l-bini tal-kapaċitajiet, l-assistenza teknika rilevanti, l-iskambju ta' informazzjoni, l-aħjar prattiki u l-għarfien espert dwar l-oqfsa ta' politika rispettivi kif ukoll dwar sforzi kooperattivi prattici f'fora multilaterali, inkluż l-OSKE u n-NU. Barra minn hekk, ikun hemm kooperazzjoni mal-Armenja biex tiżviluppa liġijiet u regolamenti dwar iċ-ċibersigurtà li jallinjaw mal-leġiżlazzjoni ewlenija tal-UE.
- Tissahhah il-kooperazzjoni prattika fil-prevenzjoni ta' konflitti u l-immanigġar ta' krizijiet billi tiġi ffaċilitata l-partecipazzjoni tal-Armenja f'operazzjonijiet u missjonijiet ta' manigġar ta' krizijiet civili u militari mmexxija mill-UE, abbazi tal-**Ftehim Qafas ta' Partecipazzjoni**.
- Tissahhah il-kooperazzjoni fl-iżvilupp ta' **kapaċitajiet ta' komunikazzjoni strateġiċi**, inkluż billi tiġi kkonsolidata r-reżiljenza tal-Istat u tas-soċjetà għad-diżinformazzjoni, filwaqt li jiġi appoġġat it-tishih tal-libertà u l-pluralizmu tal-media; jiġu estiżi u ddiversifikati l-oqfsa ta' kooperazzjoni prattika biex jiġu inklużi s-soċjetà civili, l-atturi tal-Istat u l-istituzzjonijiet li jahdmu f'dan il-qasam.
- Jiġu żgurati l-iskambji ta' esperti settorjali meħtieġa u l-kooperazzjoni mal-**Kulleġġ Ewropew ta' Sigurtà u ta' Difiza** u ma' istituzzjonijiet u korpi rilevanti oħrajn tal-UE.
- Tiġi promossa kooperazzjoni bilaterali u reġjonali dwar **kwistjonijiet ta' sigurtà wiesgħa**, bħall-ġestjoni tal-**migrazzjoni irregolari, il-ġestjoni tal-fruntieri**, il-protezzjoni u r-reżiljenza tal-**infrastruttura kritika**, il-ġlieda kontra l-**kriminalità organizzata**, inkluż il-ġlieda kontra l-kuntribut, it-traffikar tal-bnedmin u t-traffikar illeċitu ta' oġġetti (inkluż drogi, armi tan-nar u materjali radjoloġiċi bijoloġiċi kimiċi u nukleari (CBRN)). Jiġi mhegġegħ it-tahriġ ta' persunal xieraq, inkluż b'mod partikolari permezz tal-Inizjattiva tal-UE dwar iċ-Ċentri ta' Eċċellenza CBRN u s-Segretarjat Reġjonali tal-Ewropa tax-Xlokk u tal-Lvant tagħha u t-tishih tal-partecipazzjoni ta' korpi Armeni fi proġetti kongunti ta' kooperazzjoni fil-ġestjoni tal-fruntieri skont il-programm Interreg tal-Baċir tal-Baħar l-Iswed.
- Issir hidma biex jiżdied l-**allinjament tal-Armenja mad-dikjarazzjonijiet, id-deċiżjonijiet u l-azzjoni tal-PESK tal-UE**, kif ukoll biex jittejbu l-**kooperazzjoni u l-appoġġ reċiproku f'fora multilaterali**.

Prijoritajiet fuq terminu medju

- Jiġi promoss ir-rispett kongunt għall-prinċipji tas-**sovranietà, l-integrità territorjali u l-involabbiltà tal-fruntieri**, kif stabbilit fil-Karta tan-NU u fl-Att Finali ta' Helsinki tal-OSKE, inkluż fl-allinjament tal-Armenja mad-deċiżjonijiet u mad-dikjarazzjonijiet tal-PESK u l-kooperazzjoni tal-UE f'fora multilaterali, kif xieraq.

2.3.3. Ġlieda kontra t-terroriżmu, nonproliferazzjoni tal-armi tal-qerda tal-massa u esportazzjonijiet illegali tal-armi

Prijoritajiet fuq terminu qasir

- Ikun hemm kooperazzjoni biex **tiġi miġġielda l-proliferazzjoni tal-armi tal-qerda tal-massa** u tal-mezzi tat-twassil tagħhom permezz ta' konformità shiha mal-obbligi eżistenti tal-Partijiet skont it-trattati u l-ftehimiet internazzjonali dwar id-diżarm u n-nonproliferazzjoni u skont obbligi internazzjonali rilevanti oħrajn, u l-implimentazzjoni tagħhom.
- Isir użu shih mill-arrangament ta' hidma bejn l-awtoritajiet kompetenti tal-**Armenja u l-Ewropol**, inkluż billi tiġi żgurata l-implimentazzjoni shiha tiegħu, permezz tal-MtQ dwar l-istabbiliment ta' linja sigura (SIENA) u tal-Ftehim ta' Kollegament it-tnejn iffirmati f'Yerevan f'Gunju 2023. Dan jippermetti l-massimizzazzjoni tal-iskambju ta' informazzjoni f'hafna oqsma tal-kriminalità ta' interess komuni, b'mod partikolari dwar it-terroriżmu u l-kriminalità serja, inkluż dwar organizzazzjonijiet terroristiċi, gruppi tal-kriminalità organizzata, l-attivitajiet tagħhom (inkluż dwar iċ-ċiberkriminalità u l-kriminalità finanzjarja u ekonomika) u n-networks ta' appoġġ tagħhom, kif ukoll dwar it-traffikar tad-droga.
- Isir użu shih mill-arrangament ta' hidma bejn l-Armenja u l-**Aġenzija tal-Unjoni Ewropea għat-Tahriġ fl-Infurzar tal-Liġi** (CEPOL), filwaqt li jiġu mmassimizzati l-opportunitajiet li wiehed jiehdu sehem fl-attivitajiet tas-CEPOL, inkluż bhala parti minn proġetti reġjonali ta' bini tal-kapaċitajiet.
- Titkompla l-applikazzjoni tal-istandards tat-**Task Force ta' Azzjoni Finanzjarja (FATF)**, ikompli t-titjib tal-effettività tas-sistema tagħha għall-ġlieda kontra l-hasil tal-flus u l-ġlieda kontra l-finanzjament tat-terroriżmu (sistema AML/CTF).

Prijoritajiet fuq terminu medju

- Ikun hemm kooperazzjoni biex jitkabbar il-kunsens internazzjonali dwar il-**ġlieda kontra t-terroriżmu** bbażata fuq id-drittijiet tal-bniedem, inkluż dwar id-definizzjoni legali tar-reati terroristiċi, bl-inklużjoni ta' promozzjoni ta' ftehim dwar definizzjoni riveduta ta' reati terroristiċi fil-Konvenzjoni tal-Kunsill tal-Ewropa dwar il-prevenzjoni tat-terroriżmu.
- Titkompla l-implimentazzjoni tar-Riżoluzzjoni tal-Kunsill tas-Sigurtà tan-Nazzjonijiet Uniti (UNSCR) 2396, u b'mod partikolari tiġi **kondiviża informazzjoni dwar persuni suspettati b'terroriżmu** sabiex jiġu identifikati, individwati u mressqa quddiem il-ġustizzja l-ġellieda terroristi barranin.
- Ikun hemm kooperazzjoni fir-rigward tal-**kontroll tal-fruntieri** abbażi tar-riskju li jiġu żgurati s-sikurezza u s-sigurtà tal-oġġetti importati, esportati jew fi tranżitu.
- Jiġi indirizzat il-kummerċ illegali ta' **armi żgħar u armamenti ħfief**, inkluż il-munizzjon tagħhom, skont il-ftehimiet internazzjonali eżistenti u r-riżoluzzjonijiet tal-Kunsill tas-Sigurtà tan-NU, u f'konformità mal-impenji skont strumenti internazzjonali oħrajn applikabbli f'dan il-qasam.
- Titkompla l-**kooperazzjoni fil-kontroll tal-esportazzjoni tal-armi konvenzjonali**, fid-dawl tal-Pożizzjoni Komuni tal-UE dwar il-kontroll tal-esportazzjonijiet ta' teknoloġija u tagħmir militari. Titkompla l-kooperazzjoni mal-UE fil-ġlieda kontra t-traffikar tal-armi u l-qerda tal-ħażniet.
- Jitkompla l-kontribut għall-**implimentazzjoni tal-kontroll tal-armi** u l-arrangamenti rilevanti għat-tishih tal-fiduċja; it-tliet pilastri kollha tat-Trattat dwar in-Nonproliferazzjoni tal-Armi Nukleari (TNP), kif ukoll il-Konvenzjoni dwar l-Armi Kimiċi (CWC), il-Konvenzjoni dwar l-Armi Bijoloġiċi (BWC) u obbligi eżistenti oħrajn skont ftehimiet internazzjonali rilevanti u obbligi internazzjonali oħrajn.

2.4 Kooperazzjoni Ekonomika u Settorjali

L-UE u l-Armenja ser jikkooperaw biex isahhu **l-konnettività tal-enerġija, diġitali u tat-trasport, jiksibu t-tranżizzjoni tagħhom lejn in-newtralità klimatika u s-sigurtà tal-enerġija**, u javvanzaw ir-riformi strutturali, inkluż dwar aspetti regolatorji u ta' sikurezza. Il-promozzjoni tal-effiċjenza enerġetika, il-ġenerazzjoni u l-użu tal-enerġija rinnovabbli, il-modernizzazzjoni tal-grilja tal-elettriku, u t-titjib tal-konnettività tal-enerġija reġjonali ser ikomplu jsahhu s-sigurtà tal-enerġija tal-Armenja, filwaqt li jnaqqsu wkoll l-emissjonijiet ta' gassijiet serra tagħha. B'mod konsistenti mal-impenji internazzjonali tagħhom, b'mod partikolari skont il-Ftehim ta' Pariġi, dawn ser jaħdmu flimkien biex jiksibu n-newtralità klimatika, u adattament u reżiljenza ambjentali u għat-tibdil fil-klima billi jippromwovu ekonomija moderna, effiċjenti fir-riżorsi, dekarbonizzata u ċirkolari. Huma ser jikkooperaw ukoll biex javvanzaw dawn l-għanijiet **f'fora multilaterali rilevanti**. Il-kooperazzjoni fir-rigward tal-prevenzjoni, tat-thejjija u tar-rispons għad-diżastri ser tkompli tissahhah. Il-hidma kongunta dwar l-identifikazzjoni u t-thaffif tal-implimentazzjoni ta' **proġetti ta' investiment strateġiku** taht il-Global Gateway ser tkompli permezz tal-Pjattaforma ta' Koordinazzjoni tal-Investment UE-Armenja.

2.4.1. Konnettività tat-trasport

Prijoritajiet fuq terminu qasir

- Biex titjeb il-konnettività bl-ajru, jiġi applikat b'mod amministrattiv il-Ftehim dwar iż-**Żona Komuni tal-Avjazzjoni** ffirmat fl-2021 u rratifikat mill-Armenja f'Jannar 2023, kif miftiehem fil-Memorandum ta' Konsultazzjonijiet iffirmat fl-2017.
- Ikompli l-ghoti ta' appoġġ għall-kapaċità ta' **sorveljanza tas-sikurezza tal-avjazzjoni** tal-Armenja permezz ta' miżuri ta' appoġġ rilevanti, inkluż miżuri skont programmi bilaterali u reġjonali ffinanzjati mill-UE.
- Jitkompla t-titjib tal-livell ta' **armonizzazzjoni regolatorja** mal-leġislazzjoni tal-avjazzjoni tal-UE, inkluż permezz ta' kooperazzjoni u assistenza teknika mill-Aġenzija tas-Sikurezza tal-Avjazzjoni tal-Unjoni Ewropea (EASA) u mill-aġenziji tal-Istati Membri tal-UE.
- Jitkompla t-titjib tas-sikurezza fit-toroq permezz ta' approċċ multidixxiplinari li jiffoka fuq il-prevenzjoni u l-infurzar. Tiġi adottata u implimentata **strateġija nazzjonali dwar is-sikurezza fit-toroq u pjan ta' azzjoni** korrispondenti, inkluż b'mod partikolari sforzi biex jittejjbu l-istandards tas-sikurezza tal-infrastruttura tat-toroq. Ikun hemm parteċipazzjoni attiva fl-attivitajiet tal-Osservatorju għas-Sikurezza tat-Toroq (RSO) Reġjonali tas-Shubija tal-Lvant ibbażat fi Tbilisi.

Prijoritajiet fuq terminu medju

- Ikompli t-titjib tas-**sikurezza** fil-modi kollha tat-trasport (bl-ajru, bit-triq, bil-ferrovija).
- Tiġi żviluppata ulterjorment l-infrastruttura tat-trasport fuq l-art, b'mod partikolari bl-implimentazzjoni tal-proġetti prijoritarji miftiehma b'mod kongunt inklużi fil-pjan ta' azzjoni ta' investiment indikattiv tan-network trans-Ewropew tat-trasport (**TEN-T**).
- Tiġi appoġġata aktar l-inklużjoni tal-Armenja f'**networks tat-trasport reġjonali** usa', bħall-Kuritur tat-Trasport Trans-Kaspju, f'konformità mal-Komunikazzjoni Kongunta tal-Kummissjoni u tar-Rappreżentant Għoli dwar l-approċċ strateġiku tal-UE għar-reġjun tal-Baħar l-Iswed, filwaqt li jenfasizzaw ukoll il-potenzjal tal-Armenja bħala pont bejn reġjuni differenti, kif promoss mill-inizjattiva "Crossroads of Peace".
- Jiġu esplorati **opportunitajiet ta' investiment** fil-konnettività tat-trasport reġjonali fl-Armenja, mitluba wkoll mill-approċċ il-għdid tal-politika reġjonali tal-Armenja li jirfed l-inizjattiva "Crossroads of Peace".

2.4.2 Enerġija

Prijoritajiet fuq terminu qasir

- Jizdiedu l-kooperazzjoni u l-isforzi, inkluż permezz tal-implimentazzjoni ta' programmi dwar **l-effiċjenza enerġetika, l-enerġija rinnovabbli, l-infrastruttura tal-grilja, l-interkonnessjonijiet transfruntieri u t-tnaqqis fid-dipendenzi tal-provvista**, fl-użu ta' teknoloġiji sikuri u sostenibbli b'livell baxx ta' emissjonijiet tal-karbonju. Jiġu kkunsidrati opportunitajiet għal aktar kooperazzjoni dwar il-ħżin tal-enerġija u l-enerġija ġeotermali.
- Jitkompla l-appoġġ għall-inklużjoni tal-Armenja fil-proġett tal-**kejbil tal-elettriku fil-Baħar l-Iswed**.
- Tiġi żgurata l-**implimentazzjoni f'waqtha tar-rakkomandazzjonijiet kollha li fadal dwar it-testijiet tal-istress** biex tiġi żgurata s-sikurezza massima waqt li l-Impjant tal-Enerġija Nukleari Armen (ANPP) ikun għadu qiegħed jaħdem. Jitkompla l-iskambju regolari ta' informazzjoni dwar l-istatus tal-implimentazzjoni tal-pjan ta' azzjoni nazzjonali biex **tittejjeb is-sikurezza nukleari** tal-ANPP sakemm jitlestew l-azzjonijiet kollha.
- Jiġu żviluppati, b'appoġġ kontinwu tal-UE, strateġija komprensiva, pjan direzzjonali u pjan ta' azzjoni għad-**dekummissjonar tal-Impjant tal-Enerġija Nukleari Armen**, f'konformità mal-Istrateġija tal-Enerġija tal-Armenja għall-2040. Fl-istess hin, jiġu appoġġati l-isforzi tal-Armenja biex tiżgura s-sikurezza nukleari filwaqt li l-Impjant tal-Enerġija Nukleari Armen għadu operattiv, filwaqt li gradwalment tersaq lejn il-legiżlazzjoni tal-Euratom dwar is-sikurezza nukleari, l-immanigġjar tal-iskart u l-protezzjoni mir-radjażzjoni, kif maqbul fis-CEPA, kif ukoll taderixxi ma' dokumenti internazzjonali ohrajn, bhall-istandards tas-sikurezza nukleari u l-gwida tas-sigurtà tal-IAEA.
- Fl-istess hin, tittiehed nota tat-tranzizzjoni kostanti tal-Armenja lejn kapacià ġdida ta' generazzjoni tal-enerġija nukleari, immirata lejn it-tisħih tas-sigurtà u l-indipendenza tal-enerġija tan-nazzjon.
- Tiġi gradwalment avvanzata l-**approssimazzjoni tal-legiżlazzjoni tal-Armenja dwar is-sikurezza tal-enerġija u dik nukleari mal-acquis tal-Unjoni** fil-perjodu ta' żmien mill-2024 sal-2029 f'konformità mas-CEPA u f'konformità mal-Istrateġija tal-Enerġija tal-Armenja għall-2040.

Prijoritajiet fuq terminu medju

- Jissoktaw l-isforzi għad-**diversifikazzjoni tas-settur tal-enerġija tal-Armenja**, inkluż permezz ta' inizjattivi tal-enerġija rinnovabbli.
- Tiġi intensifikata l-kooperazzjoni bejn il-**Komunità tal-Enerġija** u l-Armenja.
- Jitkompla l-appoġġ lill-Armenja fit-tisħih tal-**kultura tas-sikurezza nukleari** tagħha u l-ġestjoni responsabbli u sikura tal-fjuwil nukleari użat u tal-iskart radjuattiv.
- Jiġu esplorati aktar **opportunitajiet ta' investiment** fis-settur tal-enerġija għas-sigurtà u għad-diversifikazzjoni tal-provvista u s-sigurtà tal-enerġija generali fir-reġjun.

2.4.3 Konnettività diġitali

Prijoritajiet fuq terminu qasir

- Titkompla l-**armonizzazzjoni tas-swieq diġitali** bejn l-UE u l-Armenja u mar-reġjun tas-Shubija tal-Lvant. Tiġi appoġġata l-implimentazzjoni tal-**istrategġija 2021-2025 għad-diġitalizzazzjoni tal-Armenja** li tkopri l-governanza elettronika, l-ekonomija diġitali u s-soċjetà diġitali, u ssir kooperazzjoni fl-iżvilupp ta' pjan direzzjonali strateġiku għdid għall-2026-2030.
- Titkompla tissahhah id-**diġitalizzazzjoni tal-konnettività tat-trasport**, inkluż il-loġistika elettronika, id-diġitalizzazzjoni tad-dokumenti tat-trasport, u jiġu kkunsidrati inizjattivi ta' konnettività diġitali oħrajn.
- Issir hidma lejn it-tishih tal-**konnettività diġitali** bejn l-UE u l-Armenja inkluż permezz tal-kunsiderazzjoni tal-partecipazzjoni tal-Armenja fi proġetti ta' konnettività diġitali tal-Baħar l-Iswed, f'konformità mal-pilastru "Tkabbir u Prosperità" tal-Komunikazzjoni Kongunta tal-Kummissjoni u tar-Rappreżentant Għoli dwar l-approċċ strateġiku tal-UE għar-reġjun tal-Baħar l-Iswed.
- Tiġi eżaminata l-possibbiltà tal-partecipazzjoni tal-Armenja fil-**Programm Ewropa Diġitali**.
- Issir kooperazzjoni għall-iżvilupp tal-**istrategġija taċ-ċibersigurtà** u l-bini tal-kapaċità li tiġi implimentata, inkluż soluzzjonijiet għall-protezzjoni tas-sistemi tal-informazzjoni, u d-detezzjoni u l-eliminazzjoni f'waqthom tat-theddid.
- Tiġi esplorata l-possibbiltà li jiġi stabbilit Djalogu Ċibernetiku UE-Armenja.
- Tiġi approfondita l-kooperazzjoni fil-livelli tekniċi u regolatorji dwar l-**interoperabbiltà tad-data, l-iskambju tad-data u l-identità diġitali** bħala faċilitaturi ewlenin biex jittejjbu s-servizzi diġitali transfruntiera mal-UE.
- Issir hidma mill-qrib biex jiġu estiżi l-benefiċċji tas-**Suq Uniku Diġitali** għall-Armenja. Dan jinkludi l-implimentazzjoni tal-identifikazzjoni elettronika u s-servizzi fiduċjarji elettronici f'konformità mal-qafas tal-Identità Diġitali Ewropea u l-progress lejn ftehim ta' rikonoxximent reċiproku dwar is-servizzi fiduċjarji.
- **Isir sforz** biex l-ekonomija diġitali tal-Armenja **tiġi allinjata** mal-istandards tal-UE.

Prijoritajiet fuq terminu medju

- Tiġi appoġġata r-reviżjoni u t-titjib tal-Liġi tal-Armenja dwar il-Komunikazzjoni Elettronika, f'konformità mal-acquis tal-UE f'dan il-qasam.
- Jiżdiedu l-isforzi kongunti dwar l-implimentazzjoni ta' proġetti ewlenin taħt l-Istrategġija Global Gateway biex titrawwem it-tranzizzjoni diġitali.

2.4.4 Industrija tat-Teknoloġija Avanzata

Prijoritajiet fuq terminu qasir

- Gradwalment **tiġi xprunata l-kollaborazzjoni** fl-industrija tat-teknoloġija avvanzata.
- Jittiehdu passi biex tibda l-kooperazzjoni mal-UE fil-qafas tal-**Programm Spazjali tal-Unjoni**, il-komponenti u s-servizzi tiegħu biex tinvolvi l-potenzjal xjentifiku Armen fl-indirizzar tal-isfidi dinji.
- Isiru ingranaġġ u promozzjoni ta' inizjattivi eżistenti fil-livell tal-UE **b'appoġġ għall-innovazzjoni u l-intraprenditorija** li għalihom l-Armenja hija eliġibbli (eż. Programmi tal-EIC, CASSINI Hackathons).
- Jiġu esplorati modi biex tiġi inkoraġġuta l-kooperazzjoni dwar il-**konnettività satellitari** fuq bażi kummerċjali.

Prijoritajiet fuq terminu medju

- Isir skambju dwar l-**armonizzazzjoni tal-istandards tal-industrija tat-teknoloġija avvanzata** fl-Armenja u t-titjib tal-konformità tal-Armenja mal-ahjar prattiki internazzjonali.
- Isir skambju dwar l-isforzi tal-Armenja fl-iżvilupp tar-**regolamenti dwar l-IA u t-teknoloġija tal-UAV**.

2.4.5 Ambjent

Prijoritajiet fuq terminu qasir

- Tittejjeb il-governanza ambjentali billi tiġi implimentata leġislazzjoni ewlenija dwar il-**valutazzjonijiet tal-impatt ambjentali**.
- Ikompli t-titjib tal-**qafas legali** rilevanti fir-rigward tal-**ġestjoni tal-iskart** u jiġu allokati r-riżorsi meħtieġa għall-iżvilupp ta' leġislazzjoni komprensiva dwar is-**sustanzi kimiċi**.
- Tiġi żviluppata u implimentata **sistema ta' ġestjoni tal-iskart** komprensiva fil-livelli nazzjonali u lokali, f'konformità mal-istandards Ewropej inkluż dwar l-ekonomija ċirkolari u bl-introduzzjoni ta' faċilitajiet ġodda f'konformità mal-ġerarkija tal-iskart.
- Titkompla l-implimentazzjoni tal-leġislazzjoni ewlenija dwar l-ilma, il-kwalità tal-arja u l-emissjonijiet industrijali.
- Ikun hemm kooperazzjoni biex jintlahqu l-Miri Globali tal-Qafas Globali tal-Bijodiversità ta' Kunming-Montreal inkluż fit-thejjija u fl-implimentazzjoni ta' miri effettivi tal-NBSAP u tal-bijodiversità nazzjonali qabel il-COP17.
- Titkompla l-hidma permezz tal-kumitat intergovernattiv ta' negozjar biex jiġi żviluppat strument legalment vinkolanti dwar it-tniġġis mill-plastik, inkluż fl-ambjent tal-baħar (jiġifieri Ftehim Globali dwar il-Plastik).
- Tissahħaħ il-governanza ambjentali ta' żoni ta' natura protetta b'mod speċjali. Tinbena l-kapaċità tas-servizz għall-protezzjoni ambjentali biex jintemmu l-attivitajiet ta' qtugħ illegali tas-siġar għall-injam fil-foresti u f'żoni ta' natura protetta b'mod speċjali.
- Tittejjeb il-ġestjoni sostenibbli tal-foresti bl-implimentazzjoni tal-Kodiċi tal-Foresti.

Prijoritajiet fuq terminu medju

- Jiġi sfruttat bis-shiħ il-potenzjal ta' **ekonomija ċirkolari u newtrali għall-klima** u jiġu żviluppati **politiki komprensivi ta' tkabbir** fis-setturi rilevanti kollha, eż. billi jiġu inkorporati l-prinċipji tal-ekonomija ċirkolari fis-sistema nazzjonali tal-ġestjoni tal-iskart.
- Jitkompla jiġi żgurat id-dritt għal ambjent nadif u tajjeb għas-saħha, jittejbu l-mekkaniżmi għall-aċċess pubbliku għall-**informazzjoni ambjentali u l-partecipazzjoni pubblika** fil-proċessi tat-tehid tad-deċiżjonijiet dwar kwistjonijiet ambjentali, billi jiġu involuti aktar il-partijiet ikkonċernati interessati kollha u permezz ta' kooperazzjoni mas-soċjetà civili.

2.4.6 Azzjoni Klimatika

Prijoritajiet fuq terminu qasir

- Jiġi implimentat il-**Kontribut aġġornat Stabbilit fil-Livell Nazzjonali tal-2021-2030** tal-Armenja għall-Ftehim ta' Pariġi. Jiġi adottat **Kontribut Stabbilit fil-Livell Nazzjonali ta' wara l-2030** ġdid u ambizzjuż qabel il-COP30 tal-UNFCCC.
- L-implimentazzjoni u l-aġġornament tal-**Pjan ta' Adattament Nazzjonali**.
- Bħala **pass** preliminari **lejn l-ipprezzar tal-karbonju** fl-Armenja, tiġi żviluppata l-leġiżlazzjoni meħtieġa dwar il-monitoraġġ, ir-rapportar u l-verifika tal-emissjonijiet ta' gassijiet serra fil-livell tal-installazzjoni kif ukoll fil-livell tas-subinstallazzjoni, kif applikabbli, u tiġi żgurata kapacià amministrattiva suffiċjenti biex tiġi implimentata.
- Tiġi żgurata l-adozzjoni f'waqtha u l-implimentazzjoni rapida tal-**Liġi tal-Armenja dwar il-Klima**.
- Jintużaw data miftuħa tal-UE dwar l-**Osservazzjoni tad-Dinja dwar il-Klima** u mudelli klimatiċi ta' Copernicus, jitjieb it-tbassir tat-temp u tal-klima tal-Armenja u l-politiki dwar il-klima filwaqt li jsir kontribut bid-data meteoroloġika attwali u storika proprja.

Prijoritajiet fuq terminu medju

- Flimkien mal-bini fuq l-isforzi attwali u futuri, tittiehed azzjoni domestika biex jiġi implimentat u jinkiseb il-Kontribut Determinat fil-Livell Nazzjonali l-ġdid għal wara l-2030 u biex tiġi implimentata l-**istrategija fit-tul għall-iżvilupp b'emissjonijiet baxxi sal-2050** skont il-Ftehim ta' Pariġi, filwaqt li jiġu stabbiliti politiki u miżuri konkreti fis-setturi kollha, u jsir sforz biex **tinkiseb in-newtralità klimatika** sal-2050. Tiġi ssimplifikata l-azzjoni klimatika fil-politiki u fil-miżuri settorjali u tissahhah il-kapacià tal-awtoritajiet differenti biex tiġi implimentata l-azzjoni klimatika fis-setturi kollha.
- Jitkompla jiġi estiż il-Patt tas-Sindki fl-Armenja u jingħataw is-setgħat lill-awtoritajiet lokali sabiex jistimulaw l-azzjoni klimatika fil-livell lokali.
- Abbazi ta' qafas solidu ta' monitaraġġ, rapportar u verifika, jiġu kkunsidrati l-għażliet għall-**ipprezzar tal-karbonju**.
- Tittiehed azzjoni domestika biex tiġi implimentata l-**Wegħda Globali b'rabta mal-Metan** u jsir kontribut għat-tnaqqis tal-emissjonijiet globali tal-metan b'mill-inqas 30 % mil-livelli tal-2020 sal-2030.
- Jiġi implimentat il-**pjan ta' adattament nazzjonali komprensiv** tal-Armenja u l-istrategiji ta' adattament settorjali, billi jinbnew il-kapacitajiet meħtieġa, it-trasferiment tat-teknoloġija, biex tissahhah ir-reżiljenza tal-ekonomija u tal-komunitajiet lokali għat-tibdil fil-klima u jitnaqqas ir-riskju ta' diżastri kkawżati mill-klima.
- Jibqgħu jittiehdu passi biex tiġi żgurata l-konformità mal-obbligi tal-Armenja skont il-**Protokoll ta' Montreal** inkluż l-emenda tagħha ta' Kigali. Dawn l-isforzi għandhom jiġu aċċellerati bil-ħsieb li jiġi żgurat l-allinjament mar-Regolamenti tal-UE dwar il-gassijiet F u s-Sustanzi li Jnaqqsu l-Ożonu. Jittiehdu passi lejn l-implimentazzjoni tal-**wegħda ta' Tkessih Globali**.
- Tiġi promossa t-tranzizzjoni lejn trasport b'emissjonijiet żero u jiġu implimentati **proġetti ta' mobbiltà elettrika** fl-Armenja.

2.4.7 *Saħħa Pubblika*

Prijoritajiet fuq terminu qasir

- Tittejjeb il-kwalità u l-aċċessibbiltà tal-**kura tas-saħħa primarja** għall-prevenzjoni tal-mard u t-titjib tal-kwalità tal-ħajja, b'enfasi fuq persuni f'sitwazzjoni ta' vulnerabbiltà.
- Isiru l-akbar sforzi possibbli biex l-Armenja taderixxi mal-**Protokoll biex jiġi Eliminat il-Kummerċ Illeċitu tal-Prodotti tat-Tabakk**.
- Titkompla l-implimentazzjoni tal-**Programm ta' Żvilupp tal-Kura tas-Saħħa 2023-2026**, inkluż it-tnedija tal-attivitajiet dwar il-kwalità tal-Kura u l-iskema għall-assigurazzjoni tas-saħħa universali u jkun hemm kollaborazzjoni fuq l-istabbiliment tal-Fond Universali għall-Assigurazzjoni tas-Saħħa.

Prijoritajiet fuq terminu medju

- Tiġi żgurata parteċipazzjoni attiva fl-**inizjattiva tal-UE dwar is-Sigurtà tas-Saħħa** bi shubija maċ-Ċentru Ewropew għall-Prevenzjoni u l-Kontroll tal-Mard (ECDC).
- Tiġi adattata u implimentata l-**istrateġija tas-saħħa fuq perjodu ta' żmien medju/twil għar-realtajiet ta' wara l-COVID-19**, inkluż billi tissaħħah il-kapaċità tal-Armenja fl-analiżi epidemjoloġika/fir-riċerka dwar it-tifqighat ta' mard, fl-immudellar tad-data u fl-istatistika, f'konformità mal-approċċ ta' Saħħa Waħda.
- Jissahħu l-politiki u l-leġiżlazzjoni dwar il-kontroll tat-tabakk, kif ukoll l-infurzar rigoruż tagħhom, f'konformità mal-impenn tal-Armenja għat-traspożizzjoni u għall-implimentazzjoni tal-acquis tal-UE skont is-**CEPA**, u mal-obbligi tal-Armenja skont il-**Konvenzjoni ta' Qafas dwar il-Kontroll fuq it-Tabakk**.
- Tiġi ffinalizzata l-applikazzjoni tal-Armenja dwar is-shubija fil-**Kooperazzjoni għall-Ispezzjoni Farmaċewtika (PIC)**.

2.4.8 *Protezzjoni Ċivili*

Prijoritajiet fuq terminu qasir

- Tkompli tittejjeb il-**koordinazzjoni interaġenzjali u interministerjali** meta wiehed jitlob u jirċievi assistenza internazzjonali (b'mod partikolari, permezz tal-Mekkaniżmu tal-UE għall-Protezzjoni Ċivili).
- L-adozzjoni tal-**Liġi dwar il-Ġestjoni tar-Riskju ta' Diżastri u l-Protezzjoni Ċivili**.
- Jitkomplew l-isforzi biex jiġi stabbilit **Ċentru Uniku għat-Telefonati/il-Ġestjoni f'każ ta' Emergenza** bhala parti mill-Ministeru għall-Affarijiet Interni biex jittejjbu l-effiċjenza u l-koordinazzjoni tal-proċess ta' rispons għal emerġenza/incidenti.
- Issir riforma ulterjuri tas-**Servizzi ta' Salvataġġ**, inkluż ir-raffinar tal-qafas leġislattiv għall-protezzjoni ċivili u l-politika dwar il-ġestjoni tar-riskju ta' diżastri (eż. is-sistema ta' assigurazzjoni għad-diżastri u l-volontarjat).
- Titkompla l-**kooperazzjoni tajba** bejn l-UE u l-Armenja dwar il-protezzjoni ċivili, jiġifieri taħt l-inizjattivi għall-**prevenzjoni, it-thejġija u r-rispons** għal diżastri naturali u dawk ikkawżati mill-bniedem.

Prijoritajiet fuq terminu medju

- Jiġi identifikat liema għodod tal-**Mekkaniżmu tal-UE għall-Protezzjoni Ċivili** tista' tibbenefika minnhom l-Armenja, bil-għan li tiġi żviluppata aktar ir-reżiljenza għad-diżastri.
- Titkompla l-implimentazzjoni tal-Istrateġija u tal-Pjan ta' Azzjoni tal-Armenja dwar il-**Ġestjoni tar-Riskju ta' Diżastri**.

2.4.9 *Żvilupp Ekonomiku u Opportunitajiet tas-Suq***Prijoritajiet fuq terminu qasir**

- Issir reviżjoni bejn il-pari tas-**sistema tal-istatistika** nazzjonali tal-Armenja fl-2025.
- Jitkompla t-tfassil prudenti tal-politika biex tiġi ankrata l-**istabbiltà makroekonomika**, b'mod partikolari biex jiġu żgurati pożizzjoni fiskali soda u settur finanzjarju stabbli.
- Jitkompla l-appoġġ għal **tkabbir ekonomiku sostenibbli u inkluziv**.
- Titkompla titjeb il-**ġestjoni tal-finanzi pubbliċi**.
- Titkompla tinżamm governanza tajba, inkluż is-salvagwardja tal-indipendenza tal-**bank ċentrali**.
- Titkompla tinghata spinta lill-**aċċess tal-SMEs għall-finanzjament**, inkluż permezz ta' investimenti skont il-Global Gateway, biex jittejjbu l-kompetittività u l-produttività tax-xogħol tal-Armenja.

Prijoritajiet fuq terminu medju

- Tinghata harsa lejn il-partecipazzjoni tal-Armenja fl-istrumenti ta' finanzjament tal-UE mmirati biex **tinghata spinta lill-intraprenditorija u l-kompetittività tan-negozji**, b'mod partikolari l-SMEs.
- Jittiehdu passi għall-iżvilupp ta' tassonomija għal finazi sostenibbli u l-kapaċitajiet tal-istituzzjonijiet finanzjarji għal ekosistemi finanzjarji f'konformità man-newtralità klimatika u l-oġettivi ambjentali.
- Jittejjeb ulterjorment l-**ambjent tan-negozju**, inkluż billi jiġi indirizzat is-settur informali.
- Tiġi promossa l-**intraprenditorija**, b'enfasi partikolari **fuq in-nisa u ż-żgħażaġh**, biex jitrawmu i) l-iżvilupp ta' strateġiji tan-negozju, ii) il-ħolqien u l-iżvilupp ta' negozji godda fir-reġjuni tal-Armenja; u iii) il-programmi ta' aċċellerazzjoni u ta' inkubazzjoni.
- Ikompli jissahhu l-produzzjoni u t-tixrid ta' **statistika** affidabbli, inkluż għat-tehid ta' deċiżjonijiet ibbażati fuq l-evidenza.
- Tiġi adottata l-**istrateġija** nazzjonali **dwar l-impjiegi**.
- Tiżdied it-trasparenza tal-attivitajiet u tal-flussi finanzjarji tal-**kumpaniji tal-Istat**.

2.4.10 Agrikoltura u Żvilupp Rurali

Prijoritajiet fuq terminu qasir

- Jiġu indirizzati l-ostakli li fadal għat-tranzizzjoni b'mod effettiv lejn **agrikoltura ekoloġika u sostenibbli**, inkluż billi l-partijiet ikkonċernati rilevanti kollha jiġu involuti fil-proċess.
- Tiġi żgurata l-adozzjoni tal-**istrategija għall-iżvilupp territorjali tal-Armenja**, b'enfasi fuq l-iżvilupp ekwu.
- Tkompli l-kooperazzjoni taht il-Programm dwar l-Għoti tas-Setgħa Lokali lill-Atturi għall-Iżvilupp (LEAD) bħala programm pilota għall-**iżvilupp rurali** EU LEADER (Rabtiet bejn l-ekonomija rurali u l-azzjonijiet ta' żvilupp) fl-Armenja biex jiġu stabbiliti mekkaniżmi għall-finanzjament sostenibbli tal-Gruppi ta' Azzjoni Lokali (GAL).

Prijoritajiet fuq terminu medju

- Tiġi avvanzata l-aġenda ta' **deċentralizzazzjoni**, inkluż id-deċentralizzazzjoni fiskali, u tinbena l-kapaċità tal-awtoritajiet lokali li jiżguraw il-forniment tas-servizzi pubbliċi kollha fiż-żoni rurali, b'mod partikolari l-aktar postijiet rurali remoti.
- Tiġi promossa u ffaċilitata l-**agrikoltura intelligenti fil-livell klimatiku** f'konformità mal-linji gwida dwar il-protezzjoni ambjentali, mat-teknoloġiji effiċjenti fl-użu tal-enerġija u ma' prattiki agrikoli tajbin oħrajn; jiġu mmodernizzati u jittejjbu l-produttjoni, l-ipproċessar u l-ħżin tal-prodotti agrikoli; tiġi żviluppata agrikoltura li hija kemm produttiva kif ukoll sostenibbli; u tiġi promossa l-introduzzjoni ta' teknoloġiji ta' kultivazzjoni li jiffrankaw ir-riżorsi, il-ġestjoni effettiva tal-mergħat fit-tul biex tiżdied il-produttività, il-valur miżjud u l-kompetittività tal-agrikoltura Armena.
- Tiġi estiża l-kooperazzjoni fil-qasam tas-**sigurtà tal-ikel** inkluż dwar it-tiġib tal-leġislazzjoni rilevanti.

2.4.11 Politika ta' koeżjoni

Prijoritajiet fuq terminu qasir

- Titkompla l-partecipazzjoni u titrawwem il-kooperazzjoni fl-ambitu tal-**programm Interreg NEXT tal-Baċir tal-Baħar l-Iswed** inkluż l-appoġġ lis-shab u lill-partijiet ikkonċernati Armeni, biex tiġi permessa u ffaċilitata l-implimentazzjoni ta' proġetti ta' kooperazzjoni dwar l-ekonomija blu, ir-reżiljenza għall-klima u l-protezzjoni ambjentali u l-azzjonijiet bejn il-persuni.
- Tissahħah il-**kapaċità tal-korpi nazzjonali involuti** fil-koordinazzjoni u l-implimentazzjoni tal-Programm Interreg NEXT tal-Baċir tal-Baħar l-Iswed fil-livell tal-programm, u tal-benefiċjarji Armeni fil-livell tal-proġett biex tiġi żgurata l-applikazzjoni tal-qafas legali tal-UE għall-programm. Dan għandu jinkludi t-tishih tal-kapaċità tal-kontrolluri nazzjonali għall-funzjonament xieraq tas-sistema ta' ġestjoni u kontroll tal-programm.
- Tissahħah il-**kooperazzjoni tas-settur pubbliku** fiż-Żona tal-Baċir tal-Baħar l-Iswed, permezz ta' inizjattivi u proġetti kongunti, il-bini tal-fiduċja u l-kunfidenza fil-Baħar l-Iswed.

Prijoritajiet fuq terminu medju

- Tiġi avvanzata l-**aġenda ta' deċentralizzazzjoni** u tinbena l-kapaċità tal-awtoritajiet lokali biex jipparteċipaw fit-tnejn u fl-implimentazzjoni ta' programmi ta' kooperazzjoni territorjali, fit-tfassil, fil-monitoraġġ, fir-rapportar, fl-evalwazzjoni tal-programmi u fil-ġestjoni finanzjarja tajba tal-fondi tal-UE.

2.4.12 *Komunikazzjoni strateġika***Prijoritajiet fuq terminu qasir**

- Titkompla l-kooperazzjoni dwar l-implimentazzjoni tar-riformi, inkluż ir-riforma tal-**"Arkitettura tal-Komunikazzjoni Strateġika"**.
- Tiġi avvanzata l-kooperazzjoni biex tissaħħaħ il-**vizibbiltà** tal-kooperazzjoni UE-Armenja, jiġu promossi **valuri kondiviżi** u jiġi spjegat l-**impatt pożittiv** ta' shubija msahha UE-Armenja fis-setturi differenti.
- Tissahħaħ il-kooperazzjoni dwar il-komunikazzjoni strateġika u tiġi indirizzata l-manipulazzjoni tal-informazzjoni u interferenza minn barranin (**FIMI**), biex tiżdied il-fiduċja pubblika fl-istituzzjonijiet u f'dawk li jiehdu d-deċiżjonijiet u tissahħaħ il-koeżjoni soċjali.
- Issir hidma għal **spazju ta' informazzjoni abilitanti**, inkluż billi jkun hemm appoġġ għall-media indipendenti, jiġu implimentati programmi ta' litteriżmu fil-media kif ukoll jittejjeb l-iżvilupp professjonali tal-ġurnalisti.

2.4.13 *Estrazzjoni u Minerali kritiċi***Prijoritajiet fuq terminu qasir**

- Tissahħaħ il-kooperazzjoni mas-**Servizz Ġeoloġiku Ewropew** (EuroGeoSurveys).
- Tiġi kkunsidrata s-shubija ma' EuroGeoSurveys.

Prijoritajiet fuq terminu medju

- Jinghaqdu l-forzi għad-**digitalizzazzjoni** tal-informazzjoni ġeoloġika eżistenti tal-Armenja (EuroGeoSurveys),
- **Tiġi ppubblikata informazzjoni digitalizzata** online, f'konformità mal-istandards Ewropej.
- Jiġi esplorat l-użu tal-**mezzi ta' telerilevament** tas-Servizz Ġeoloġiku sabiex tiġi ssupplimentata l-informazzjoni eżistenti u tiġi vvalutata l-affidabbiltà tagħha.
- Ikun hemm kooperazzjoni fil-qasam tar-**riċerka ġeoloġika u l-esplorazzjoni tar-riżorsi minerali**, b'enfasi fuq il-materja prima kritika fl-Armenja, u bil-possibbiltà ta' implimentazzjoni u applikazzjoni ta' metodi u għodod moderni.
- Isir kontribut għall-**armonizzazzjoni** tas-sistema ta' rapportar u ġestjoni tar-riżorsi naturali kurrenti tal-Armenja mal-Klassifikazzjoni Qafas tan-Nazzjonijiet Uniti għar-Riżorsi (UNFC).
- Fi hdan il-qafas tal-politika globali ta' tranżizzjoni gradwali lejn l-**enerġija rinnovabbli**, ikun hemm kooperazzjoni fil-qasam tal-iskoperta ta' depożiti godda ta' minerali kritiċi, u l-isfruttament ta' dawk eżistenti.

2.4.14 *Turiżmu***Prijoritajiet fuq Terminu Qasir:**

- Jiġu ffaċilitati l-aħjar prattika u l-kondiviżjoni tal-esperjenza fl-**iżvilupp ta' turiżmu responsabbli u inkluziv**, inkluż approċċi għal servizzi tat-turiżmu aċċessibbli u għodod diġitali.
- Tissahħaħ il-kooperazzjoni biex jiġu appoġġati l-**identifikazzjoni u l-promozzjoni** ta' destinazzjonijiet, prodotti u servizzi tat-turiżmu diversi.
- **Tissahħaħ il-kollaborazzjoni** fost il-partijiet ikkonċernati tat-turiżmu, inkluż is-settur privat, biex jitrawmu l-innovazzjoni u l-kompetittività f'oqsma ta' interess reċiproku.

Prijoritajiet fuq Terminu Medju:

- Jiġu appoġġati l-iżvilupp u l-implimentazzjoni ta' **politiki u strategiji tat-turiżmu sostenibbli**, b'allinjament mal-Perkors ta' Tranżizzjoni għat-Turiżmu biex tinbena ekosistema tat-turiżmu aktar reżiljenti u diġitali, b'attenzjoni għall-aċċessibbiltà u għall-prattiki ambjentalment sostenibbli u l-protezzjoni tal-wirt kulturali.
- Jiġu identifikati u **indirizzati l-ostakli għas-servizzi tal-ivvjaġġar**, filwaqt li jittejjeb l-aċċess għas-suq u tingħata spinta lill-flussi tat-turiżmu bejn iż-żewġ reġjuni, inkluż permezz tal-iskambju tal-għarfien u l-bini tal-kapaċitajiet.

2.5 *Kwistjonijiet Kummerċjali u Relatati mal-Kummerċ*

L-UE u l-Armenja jaqblu li l-implimentazzjoni effettiva tal-allinjament regolatorju tas-CEPA **issahħaħ il-kummerċ** bejniethom u tghin biex tkompli **tiddiversifika l-esportazzjonijiet u l-importazzjonijiet tal-Armenja**. Huma ser isahħu wkoll l-implimentazzjoni tal-impenji tagħhom relatati mat-trasparenza fit-tfassil tal-politika relatata mal-kummerċ, jiskambjaw informazzjoni u jipprovdu taħriġ rilevanti.

2.5.1. *Kummerċ fil-Merkanzija u Dwana***Prijoritajiet fuq terminu qasir**

- Kollaborazzjoni biex tiżdied b'mod sinifikanti u tiġi ffaċilitata d-**diversifikazzjoni tal-istruttura tal-esportazzjoni tal-Armenja**, inkluż l-esportazzjoni ta' prodotti ġodda lejn is-suq tal-UE.
- Titkompla l-kooperazzjoni mill-qrib biex **tiġi evitata ċ-ċirkomvenzjoni tas-sanzjonijiet tal-UE**, inkluż permezz tal-għarfien espert u l-kondiviżjoni tal-informazzjoni.
- Jitkompla l-**iskambju tal-istatistika kummerċjali**.
- Jingħata segwitu għat-talba tal-Armenja biex issir osservatur fil-**Konvenzjoni dwar Proċedura Komuni ta' Tranżitu**, u jitkompla l-aġġornament reċiproku dwar l-istatistika dwar l-oġġetti b'użu doppju u dwar l-iżviluppi kollha fil-**leġiżlazzjoni doganali**.
- Jiġi identifikat u vvalutat il-valur ekonomiku ta' **tnaqqis potenzjali fit-tariffi** għal esportazzjonijiet Armeni speċifiċi. Kollaborazzjoni dwar it-tnaqqis ta' **ostakli kummerċjali mhux tariffarji** bħal miżuri sanitarji u fitosanitarji (SPS) u ostakli tekniċi għall-kummerċ (TBTs).

Prijoritajiet fuq terminu medju

- Jitkompla **l-immodernizzar tal-awtoritajiet doganali Armeni** u jiġu mmodernizzati u ssimplifikati l-proċeduri doganali, filwaqt li jiġi żgurat li jkun hemm fis-seħh miżuri effettivi kontra l-frodi. L-esplorazzjoni ta' opportunitajiet għall-faċilitazzjoni tal-kummerċ.

2.5.2 *Regolamenti tekniċi, Standardizzazzjoni u Infrastruttura Relatata***Prijoritajiet fuq terminu qasir**

- Tiġi żviluppata infrastruttura għall-amministrazzjoni ta' **standards u regolamenti tekniċi**, inkluż bil-gwida tal-UE.
- Tittiejeb il-kooperazzjoni bejn **il-korp tal-akkreditazzjoni Armen** u l-korpi tal-akkreditazzjoni Ewropej, inkluż it-taħriġ jew il-bini tal-kapaċitajiet, meta jkun applikabbli.
- Tissahħaħ il-kooperazzjoni bejn il-korp tal-**metroloġija** Armen u l-korpi tal-metroloġija Ewropej.

Prijoritajiet fuq terminu medju

- Jiġu identifikati oqsma potenzjali ta' appoġġ addizzjonali għall-**allinjament** mal-istandards/ir-regolamenti tekniċi tal-UE.

2.5.3 *Miżuri Sanitarji u Fitosanitarji (SPS)***Prijoritajiet fuq terminu qasir**

- Jittieħdu passi biex jissahħu aktar **l-infrastruttura, is-sistema u t-tagħmir għall-kontroll tas-sikurezza alimentari**, inkluż permezz tad-diġitalizzazzjoni u tal-kunsiderazzjoni ta' taħriġ għall-ispeċjalisti involuti fil-kontrolli tas-sikurezza alimentari, veterinarja u fitosanitarja.
- Tizdied il-kooperazzjoni dwar miżuri li jippermettu **l-esportazzjonijiet tal-ħut** Armeni lejn l-UE u jittieħdu passi kongunti biex tiġi segwita t-talba tal-Armenja biex jiżdiedu speċijiet godda mal-lista ta' prodotti tas-sajd awtorizzati għall-esportazzjoni lejn l-UE.
- Ikun hemm kooperazzjoni fl-iżvilupp ta' **sistemi ta' twissija bikrija** fl-Armenja għall-ikel u l-ġhalf, għas-saħħa tal-annimali u għas-sikurezza tas-saħħa tal-pjanti.
- Jiġu avvanzati l-ġestjoni u t-traċċabbiltà tal-iskart ta' **pestiċidi**.
- Isir skambju dwar ir-rekwiżiti leġislattivi għall-**valutazzjonijiet tar-riskju** bbażati fuq ix-xjenza u l-implimentazzjoni tagħhom.
- Tiġi avvanzata l-approssimazzjoni tal-leġislazzjoni dwar is-sikurezza alimentari tal-Armenja bil-ghan li tiġi promossa **d-diversifikazzjoni tal-kummerċ tal-prodotti agroalimentari**.

Prijoritajiet fuq terminu medju

- Isir progress fl-awtorizzazzjoni ta' prodotti tal-ikel addizzjonali lejn is-suq tal-UE.
- Jiġu organizzati **kampanji ta' informazzjoni**, ma' aġenziji, negozji u Organizzazzjonijiet Mhux Governattivi (NGOs) rilevanti, dwar ir-rekwiżiti għall-aċċess tas-suq tal-UE, kif ukoll mas-soċjetà ċivili dwar l-aspetti ta' protezzjoni tal-konsumatur rilevanti fis-sikurezza tal-ikel u tal-ġhalf.
- **Tinghata għajnuna** lin-negozji Armeni biex **jadattaw ahjar** sabiex ikunu jistgħu jaċċessaw is-suq tal-UE, b'enfasi fuq l-operaturi ta' negozji tal-ikel mikro, żgħar u ta' daqs medju.
- Ikun hemm kollaborazzjoni fil-qasam tal-**benesseri tal-annimali** u biex jitnaqqas l-użu tal-antibijotiċi fil-produzzjoni tal-annimali biex tiġi miġġielda r-reżistenza għall-antibijotiċi.
- Jiġu stabbiliti **ċertifikati UE-Armenja** addizzjonali sabiex ir-rekwiżiti tal-importazzjoni Armeni jsiru aktar trasparenti.

2.5.4 Kummerċ fis-Servizzi u Kummerċ Elettroniku

Prijoritajiet fuq terminu qasir

- Isir skambju regolari ta' informazzjoni dwar l-approssimazzjoni regolatorja tal-leġiżlazzjoni dwar is-**servizzi postali**, f'konformità mal-impenji tas-CEPA.
- Isir skambju ta' informazzjoni dwar ir-**Regolamentazzjoni Domestika tas-Servizzi**, kif miftiehem fl-Inizjattiva ta' Dikjarazzjoni Kongunta rilevanti tad-WTO li wasslet biex l-Armenja tingħaqad mal-inizjattiva.

Prijoritajiet fuq terminu medju

- Ikun hemm kooperazzjoni biex **jiġi estiż il-kummerċ tas-servizzi** tal-Armenja b'mod partikolari f'setturi bħat-teknoloġija tal-informazzjoni, il-finanzi u s-servizzi professjonali, billi jittejjeb l-ambjent regolatorju u jissahhah l-allinjament mal-istandards u l-leġiżlazzjoni tal-UE.
- Isir skambju ta' informazzjoni u ta' esperjenza dwar kwistjonijiet regolatorji li għandhom x'jaqsmu mal-**ekonomija diġitali**.

2.5.5 Drittijiet ta' Proprjetà Intellettuali (DPI)

Prijoritajiet fuq terminu qasir

- Jiġi avvanzat l-iżvilupp tal-**infrastruttura tal-indikazzjonijiet ġeografici** u l-mekkaniżmi ta' kontroll tal-kwalità korrispondenti biex tiġi żgurata l-kwalità xierqa tal-**brandy Armen**. Tiġi promossa l-kummerċjalizzazzjoni fi swieq godda biex tiġi żgurata d-diversifikazzjoni tal-esportazzjonijiet tal-brandy Armen.
- Jiġi żgurat li kemm id-detenturi tad-drittijiet tal-UE kif ukoll dawk Armeni jkollhom livell għoli ta' protezzjoni u infurzar tad-**DPI**. Jittejjeb l-infurzar tad-DPI, tingħabar informazzjoni dwar il-ksur tal-PI li tiġi kondiviża mal-Armenja.
- Jittiehdu miżuri effettivi kontra l-**falsifikazzjoni u l-piraterija**, inkluż il-produzzjoni ta' informazzjoni statistika dwarhom biex tiġi skambjata bejn l-UE u l-Armenja.

Prijoritajiet fuq terminu medju

- Jiżdied l-għarfien pubbliku dwar il-**protezzjoni u l-użu tal-proprjetà intellettuali** u jiġi żgurat dialogu effettiv bejn id-detenturi tad-drittijiet u l-utenti.

2.5.6 *Kummerċ u Żvilupp Sostenibbli***Prijoritajiet fuq terminu qasir**

- Jiġi rrieżaminat u adottat il-pjan direzzjonali għall-**Kummerċ u l-Iżvilupp Sostenibbli** (TSD), inkluż prijoritajiet speċifiċi ta' implimentazzjoni u tiġi segwita l-implimentazzjoni tiegħu.

Prijoritajiet fuq terminu medju

- Titkompla l-implimentazzjoni effettiva tal-**Ftehimiet Ambjentali Multilaterali** (MEAs) u tal-**Konvenzjonijiet dwar il-Klima** fil-liġi u fil-prattika.
- Tissahħah aktar l-effettività tal-Konvenzjoni dwar il-Kummerċ Internazzjonali fl-Ispeċijiet ta' Fawna u Flora Selvaġġi fil-Periklu (**CITES**), b'mod partikolari għal speċijiet innegożjati mal-UE f'ammonti kbar.
- Jissahħu aktar il-forniment u s-sorveljanza tad-**drittijiet tal-haddiema** f'konformità mal-konvenzjonijiet fundamentali tal-ILO, inkluż permezz ta' titjib ulterjuri tal-ispettorat tax-xogħol u konsultazzjonijiet tripartitiċi.
- Jitkompla d-**djalogu** dwar l-implimentazzjoni tal-impenji relatati mal-kummerċ u mal-iżvilupp sostenibbli, inkluż dwar l-involviment tal-partijiet ikkonċernati.

2.5.7 *Akkwist Pubbliku***Prijoritajiet fuq terminu medju**

- Jiġi implimentat aktar il-**pjan direzzjonali** dwar l-akkwist pubbliku.
- Tiġi kondiviża l-istatistika dwar il-funzjonament tas-**sistema ta' rieżami** tal-akkwist pubbliku riveduta fl-Armenja.
- Tingħata informazzjoni preċiża u f'waqtha dwar il-**hidma legiżlattiva ppjanata** li taffettwa l-politika dwar l-akkwist pubbliku u l-implimentazzjoni tagħha, kemm dwar l-iżviluppi legiżlattivi kif ukoll dwar l-istabbiliment tal-istituzzjonijiet fil-qasam tal-akkwist pubbliku.
- Tiġi riveduta, adottata u implimentata l-**Liġi dwar l-Akkwist Pubbliku l-ġdida**, inkluż l-akkwist elettroniku u t-titjib fil-proċedura tat-tniżżil fuq lista sewda.
- Jiġu introdotti miżuri biex l-akkwist isir **aktar kompetittiv** u jitnaqqsu l-proċeduri b'sors uniku.

2.6 Kuntatt bejn il-Persuni

Il-partijiet ser jikkooperaw ukoll biex **jimmassimizzaw il-benefiċċji** għall-Armenja tal-partecipazzjoni tagħha f'kuntatti bejn il-persuni, inkluż bħala pajjiż assoċjat fil-programm Orizzont Ewropa. Il-partijiet ser ikompli l-kooperazzjoni attiva tagħhom fl-Erasmus+, fil-Korp Ewropew ta' Solidarjetà, f'Ewropa Kreattiva kif ukoll f'inizjattivi reġjonali bħal EU4Youth, Ewropa Kreattiva, Ambaxxaturi Żgħażaġh Ewropej, EU4Culture u programmi ta' volontarjat, kooperazzjoni u skambju oħrajn taħt l-umbrella tas-Shubija tal-Lvant. L-UE u l-Armenja jissottolinjaw ir-rwol importanti taż-**żgħażaġh** u tal-organizzazzjonijiet taż-żgħażaġh fit-tfassil ta' soċjetà ċivili vibranti u inkluziva. Il-partijiet ser isahhu wkoll ir-relazzjonijiet kulturali. Ser tiġi mhegga aktar kooperazzjoni dwar l-edukazzjoni u t-taħriġ vokazzjonali (**VET**), b'mod partikolari fil-kuntest tal-Erasmus+, u dwar l-apprendistati u t-tagħlim imsejjes fuq ix-xogħol skont l-Alleanza Ewropea għall-Apprendistati, li l-Armenja ssiehbet magħha f'Ottubru 2023.

2.6.1 Riċerka, Żvilupp Teknoloġiku u Innovazzjoni

Prijoritajiet fuq terminu qasir

- Ikun hemm kooperazzjoni fl-iżvilupp u fl-implimentazzjoni tar-riformi tal-politika tar-riċerka u l-innovazzjoni, inkluż ir-reviżjoni tal-qafas regolatorju għar-riċerka u l-innovazzjoni u l-iżvilupp ta' **pjan direzzjonali għall-infrastruttura tar-riċerka** għall-Armenja.
- Tiġi adottata **strategija nazzjonali dwar ir-riċerka u l-innovazzjoni**. Jiġu żgurati l-adozzjoni u l-implimentazzjoni tal-**Ligi** dwar l-Edukazzjoni Għolja u r-Riċerka.
- Tkompli l-kooperazzjoni attiva skont il-Ftehim ta' Assoċjazzjoni **Orizzont Ewropa**, u titjieb il-partecipazzjoni tal-Armenja, b'mod partikolari b'involvement akbar tal-industrija u tas-settur privat.
- Tkompli l-partecipazzjoni attiva tal-Armenja fiż-**Żona Ewropea tar-Riċerka (ŻER)** u l-integrazzjoni tagħha fiha.
- Tiġi żgurata l-implimentazzjoni effettiva tar-rakkomandazzjonijiet tal-**Faċilità ta' Appoġġ għall-Politiki 2020** u l-pjan ta' azzjoni relatat.
- Tiżdied il-partecipazzjoni fl-**Azzjonijiet Marie Skłodowska-Curie (MSCA)** biex ir-riċerkaturi Armeni jkunu jistgħu jiżviluppaw il-hiliet tagħhom li jaqblu mal-htigijiet tas-suq tax-xogħol, biex ikun hemm innovazzjoni u għajjnuna fit-tishih tal-kapaċità tar-Riċerka u l-Innovazzjoni tal-pajjiż, u biex jiġu ffaċilitati shubijiet strateġiċi internazzjonali għat-taħriġ tar-riċerkaturi u l-iskambji bejn l-istituzzjonijiet tal-Armenja u tal-UE.
- Ikompli t-tishih tal-partecipazzjoni tal-Armenja fl-istrumenti ta' finanzjament tal-**Kunsill Ewropew tal-Innovazzjoni (EIC)** biex tissahhah l-ekosistema ta' start-ups tagħha, filwaqt li jsir kontribut għal żvilupp ekonomiku sostnut, tiġi promossa l-intraprenditorija tan-nisa, titwettag it-tranżizzjoni ekoloġika u diġitali, u jiżdiedu l-prijoritajiet tal-innovazzjoni li jibddu l-qagħda attwali.

Prijoritajiet fuq terminu medju

- Ikun hemm kollaborazzjoni dwar l-implimentazzjoni tal-**proġett tal-Belt Akkademika** bħala kumpless ta' raggruppamenti biex jiġi pprovdut ambjent tajjeb għal edukazzjoni għolja ta' kwalità u riċerka biex tinghata spinta lill-ekosistema innovattiva għall-iżvilupp sostenibbli fit-tul.
- Jissahhu r-rizorsi umani, materjali u istituzzjonali sabiex jitjiebu l-**kapaċitajiet ta' riċerka u innovazzjoni**.

2.6.2 Edukazzjoni, Tahriġ u Żgħażaġh

Prijoritajiet fuq terminu qasir

- Jiġu implimentati bis-shiġ il-**Programm Statali għall-Iżvilupp tal-Edukazzjoni sal-2030** tal-Armenja u l-pjan ta' azzjoni li jakkumpanjah, inkluż fl-oqsma tal-politika dwar iż-żgħażaġh, l-edukazzjoni primarja, sekondarja u għolja, kif ukoll il-VET u l-apprendiment tul il-hajja.
- Issir tnedija fuq livell nazzjonali tar-riżultati tal-proġett pilota tax-xjenza, tat-teknoloġija, tal-inġinerija u tal-matematika (**STEM**).
- Wara konsultazzjoni komprensiva maż-żgħażaġh, tiġi adottata u implimentata bis-shiġ il-**Liġi dwar iż-Żgħażaġh**, bl-applikazzjoni tal-ahjar esperjenza u standards internazzjonali.
- Tiġi promossa l-partecipazzjoni attiva tal-Armenja fid-dimensjoni internazzjonali ta' **Erasmus+** biex tiżdied il-mobbiltà tal-istudenti u tal-persunal, jissahhu l-kapaċitajiet tal-istituzzjonijiet tal-edukazzjoni għolja u tiġi mmodernizzata s-sistema tal-**edukazzjoni** għolja, kif ukoll biex jiġu appoġġati l-kapaċitajiet tal-istituti tal-Edukazzjoni u t-Tahriġ Vokazzjonali. Tissahhah il-partecipazzjoni tal-Armenja fl-**Alleanza Ewropea għall-Apprendistati**.
- - Tkompli tissahhah il-kooperazzjoni mal-**Fondazzjoni Ewropea għat-Tahriġ**.
- Tiġi promossa l-partecipazzjoni attiva tal-Armenja fl-**Erasmus+** biex tittiejeb il-mobbiltà taż-żgħażaġh, tiġi appoġġata l-kooperazzjoni internazzjonali fl-oqsma taż-żgħażaġh u tal-isport, u biex jissahhu l-kapaċitajiet tal-organizzazzjonijiet Armeni attivi f'dawn l-oqsma.
- Tiġi promossa l-partecipazzjoni tal-Armenja fil-**Korp Ewropew ta' Solidarjetà** kif ukoll fi programmi oħra ta' volontarjat, kooperazzjoni u skambju dwar l-edukazzjoni, it-tahriġ u ż-żgħażaġh.
- Tiġi promossa l-partecipazzjoni attiva tal-Armenja fil-**programmi u l-inizjattivi reġjonali tas-Shubija tal-Lvant** bhall-EU4Youth u l-Ambaxxaturi Żgħażaġh Ewropej.
- Jitkompla d-**djalogu** kontinwu bejn il-partijiet ikkonċernati fl-edukazzjoni inkluż is-shab fl-iżvilupp permezz tad-Djalogu Strateġiku regolari dwar il-Politika UE-Armenja dwar ir-Riforma fl-Edukazzjoni.

Prijoritajiet fuq terminu medju

- Wara l-adozzjoni tal-Liġi dwar iż-Żgħażaġh, jiġi adottat u implimentat il-**pjan strateġiku** kkoordinat fil-**livell nazzjonali** dwar kwistjonijiet taż-żgħażaġh bħala prijorità transsettorjali.
- Jiġi żgurat id-dritt għall-**edukazzjoni ta' kwalità** għal kulhadd, inkluż dawk li ġejjin minn ambjenti żvantaġġati, filwaqt li jittiehdu passi oħrajn biex jiġu promossi l-edukazzjoni u t-tahriġ inklużivi, f'konformità mal-istrategġija tal-edukazzjoni.
- Jiġi żgurat involviment aktar strutturat taż-**żgħażaġh fix-xogħol**, inkluż fil-forma ta' shubijiet għall-impjiegi ċċentrati fuq il-hiliet diġitali għaž-żgħażaġh żvantaġġati u l-intraprenditorija taż-żgħażaġh għall-ekonomija newtrali għall-klima.
- Jiġu introdotti **programmi ta' kwalifika** u s-sillabu rilevanti fil-VET inkluż l-intraprenditorija, u tiġi mmonitorjata l-introduzzjoni ta' moduli għal hiliet ta' intraprenditorija ewlenin.

- **Jitqabblu l-professjonijiet u l-hiliet tal-VET** ipprovduti mill-istituzzjonijiet tal-VET mad-domanda tas-suq tax-xogħol billi jiġu allinjati mas-setturi prijoritarji tal-ekonomija u l-programmi ta' żvilupp reġjonali, u billi jissahħaħ it-tagħlim imsejjes fuq ix-xogħol.
- Jitkomplew jittejbu **l-kwalità tal-edukazzjoni**, **l-aċċess** ugwali għaliha u **s-sostenibbiltà** tagħha (inkluż finanzjament effiċjenti għal-livelli kollha ta' edukazzjoni) u jiġu stimulati **l-edukazzjoni mhux formali u l-apprendiment tul il-hajja**.

2.6.3 Kooperazzjoni fil-Kultura u fl-Isport

- Ikun hemm kooperazzjoni dwar l-iżvilupp u l-implimentazzjoni ta' **politiki kulturali inklużivi**, inkluż f'termini tad-diversità u t-tradizzjonijiet reġjonali u etniċi tagħha, u l-industriji kulturali u kreattivi tagħha, biex jiġu appoġġati l-iżvilupp soċjoekonomiku, l-inklużjoni u l-partecipazzjoni taċ-ċittadini; inkluż bħala parti minn programmi reġjonali bilaterali u ffinanzjati mill-UE li għaddejjin bhalissa.
- Tiġi żgurata partecipazzjoni attiva u kooperazzjoni fil-kultura b'appoġġ mill-**programmi tal-UE**.
- Tissahħaħ il-partecipazzjoni tal-operaturi kulturali Armeni fi programmi ta' kooperazzjoni kulturali, b'mod partikolari **Ewropa Kreattiva**. Issir hidma fuq l-allinjament tal-**leġiżlazzjoni dwar il-media** mad-Direttiva tal-UE 2010/13 dwar is-servizzi tal-media awdjoviżiva sabiex tkun tista' ssir partecipazzjoni fil-fergħa tal-media u fil-fergħat transsettorjali tal-programm.
- Titkompla l-kooperazzjoni li għandha l-għan li **tagħti s-setgħa lill-professjonisti u lill-organizzazzjonijiet kreattivi** bl-edukazzjoni, bil-hiliet intraprenditorjali u bil-viżibbiltà, biex tiġi żgurata industrija kulturali sostenibbli u b'saħħitha fl-Armenja.
- Ikun hemm kooperazzjoni fl-iżvilupp tal-**politika tal-isport** fl-Armenja bl-iskambju tal-aħjar prattiki u bil-promozzjoni tal-isport bħala element essenzjali ta' stil ta' hajja tajjeb għas-saħħa.
- Tithegġeġ il-partecipazzjoni tal-Armenja f'azzjonijiet **sportivi tal-Erasmus** u inizjattivi oħrajn bħall-Gimgha Ewropea tal-Isport.
- Il-leġiżlazzjoni tal-Armenja tiġi allinjata mal-**aħjar prattiki dwar l-etika fl-isport**.

2.6.4 Kooperazzjoni Awdjoviżiva u tal-Media

Prijoritajiet fuq terminu medju

- Jissahħu **l-indipendenza tal-media** u **s-sikurezza tal-ġurnalisti** f'konformità mal-istandards Ewropej rilevanti, billi jsir skambju ta' fehmiet dwar il-libertà tal-media, il-politika awdjoviżiva u l-istandards internazzjonali rilevanti inkluż il-kooperazzjoni fil-ġlieda kontra l-inċitament għall-mibegħda u għall-vjolenza.
- Isir skambju tal-**aħjar prattiki** rigward il-libertà tal-media, il-pluralizmu tal-media, inkluż fir-rigward tad-dekriminalizzazzjoni tal-malafama, il-protezzjoni tas-sorsi tal-ġurnalisti u l-aspetti tad-diversità kulturali tal-media permezz ta' djalogu regolari.
- Is-sjieda tal-media ssir aktar **trasparenti**.
- Jissahħu l-kapaċità u l-indipendenza tal-**awtoritajiet/korpi regolatorji tal-media**.

Konklużjoni

L-Aġenda Strateġika għas-Shubija UE-Armenja hija **pass sinifikanti 'l quddiem** fir-relazzjoni bejn iż-żewġ partijiet. Din tibni fuq **il-bażi tas-CEPA**, u tistabbilixxi **prijoritajiet ambizzjużi** f'firxa wiesgħa ta' setturi. L-Aġenda hija espressjoni ta' **valuri kondiviżi u interessi reċiproċi**, u xhieda tal-impenn tal-UE u tal-Armenja biex **japprofondixxu l-kooperazzjoni fl-oqsma kollha**.

Element ewlieni ta' din l-Aġenda huwa l-enfasi tagħha fuq **il-governanza tajba, id-drittijiet tal-bniedem u l-istat tad-dritt**. Għandha l-għan li ssahħa l-istituzzjonijiet tal-Armenja u tohloq soċjetà aktar ġusta u ekwa f'konformità mal-ogħla standards Ewropej. Din l-enfasi hija essenzjali biex jitqieghdu l-pedamenti għall-iżvilupp u l-progress sostenibbli.

Il-kooperazzjoni ekonomika, id-diversifikazzjoni tal-kummerċ u l-konnettività huma wkoll pilastri ewlenin tal-Aġenda. Billi jahdmu flimkien, l-UE u l-Armenja jistgħu jisfruttaw opportunitajiet ġodda għat-tkabbir ekonomiku, jgħolqu l-impjiegi, iżidu l-livell ta' prosperità u jtejbju l-hajjiet. F'dan il-kuntest, l-inizjattiva "Crossroads of Peace" tal-Armenja tkompli tissottolinja l-potenzjal tal-Armenja bħala pont bejn reġjuni differenti, filwaqt li tippromwovi konnettività u kooperazzjoni reġjonali inklużivi skont l-għanijiet tal-istrategija Global Gateway tal-UE. Dan huwa wkoll konformi mal-pilastru "Tkabbir u Prosperità" tal-Komunikazzjoni Kongunta tal-Kummissjoni u tar-Rappreżentant Għoli dwar l-approċċ strateġiku tal-UE għar-reġjun tal-Baħar l-Iswed.

L-Aġenda Strateġika għas-Shubija UE-Armenja tindirizza **sfidi soċjoekonomiċi** kritiċi, speċifikament l-inklużjoni soċjali tan-nisa u tal-bniet u ta' persuni f'sitwazzjonijiet vulnerabbli, bħall-Armeni ta' Karabakh spostati wara l-operazzjoni militari tal-Ażerbajġan.

Bit-tishih tar-relazzjonijiet kummerċjali, u l-immodernizzar u l-approssimazzjoni tal-politiki relatati mal-kummerċ, l-UE u l-Armenja qegħdin jahdmu biex jiddiversifikaw l-ekonomija tal-pajjiż, jattiraw l-investimenti, itejbu l-istandards tal-prodotti Armeni, isahħu l-kapaċitajiet tal-esportazzjoni u jgħolqu opportunitajiet tas-suq ġodda. L-enfasi fuq l-allinjament regolatorju, b'mod partikolari fil-modernizzazzjoni doganali, l-istandards tekniċi, u r-regolamenti dwar is-sikurezza alimentari, tenfasizza r-rwol tal-UE fl-apoġġ tal-aċċess tal-Armenja għas-suq Ewropew.

L-Aġenda Strateġika għas-Shubija UE-Armenja tagħti prijorità wkoll lill-kooperazzjoni msahha fir-rigward **tal-politika barranija, tas-sigurtà u tad-difiża**, inkluż is-sigurtà reġjonali, il-ġestjoni tal-kriżijiet, ir-riforma tas-settur tas-sigurtà, iċ-ċibersigurtà u l-għieda kontra t-theddid ibridu, li jirrifletti impenn kondiviż għar-reżiljenza, għall-istabbiltà u għall-paċi. Il-kooperazzjoni hija bbażata fuq valuri komuni, inkluż l-impenn għall-finijiet u għall-prinċipji tal-Karta tan-NU u l-Att Finali ta' Helsinki tal-OSKE.

L-Aġenda Strateġika għas-Shubija UE-Armenja tirrikonoxxi l-importanza tal-**mobbiltà u tal-kuntatti bejn il-persuni, filwaqt li tippromwovi l-iskambji tal-edukazzjoni, tar-riċerka u tal-innovazzjoni**. Dawn l-iskambji ser jiffaċilitaw mobbiltà akbar, irawmu fehim aktar profund u jgħolqu rabtiet dejjiema bejn iċ-ċittadini tal-Armenja u tal-UE.

L-UE hija impenjata li tipprovdi appoġġ, għarfien espert u l-ahjar Prattiki lill-Armenja biex tilhaq dawn il-prijoritajiet, kif ukoll taħdem ma' shab tal-istess fehma fil-mobilizzazzjoni tal-istrumenti internazzjonali disponibbli, f'kooperazzjoni mal-Istati Membri u mal-Istituzzjonijiet Finanzjarji Internazzjonali. Is-suċċess ta' din l-Aġenda Strateġika għas-Shubija UE-Armenja huwa sforz kondiviż. Dan ser jirrikjedi **djalogu kontinwu, koordinazzjoni effettiva, u r-rieda li jsir adattament** għall-isfidi u għall-opportunitajiet il-ġodda.

L-Aġenda Strateġika għas-Shubija UE-Armenja hija wkoll riflessjoni tal-**aspirazzjonijiet Ewropej tal-poplu Armen** u tal-**impenn tal-UE li tappoġġa** l-iżvilupp demokratiku, is-sovranità, l-integrità territorjali u r-reżiljenza soċjoekonomika tal-Armenja. L-UE tfahħar l-impenn tal-Armenja favur il-valuri Ewropej u x-xewqa tagħha li tapprofondixxi l-integrazzjoni tagħha mal-familja Ewropea.

Is-shubija UE-Armenja tinsab f'mument kruċjali. L-Aġenda Strategika ghas-Shubija UE-Armenja tistabbilixxi l-viżjoni kondiviża tagħna tal-futur, waħda li tirrifletti impenn kondiviż favur it-trawwim tal-istabbiltà, tal-prosperità, u tal-paċi fir-reġjun u li ż-żomm il-wegħda ta' benefiċċji tanġibbli. Billi jaħdmu flimkien, l-UE u l-Armenja jistgħu jilhqqu l-ghanijiet ambizzjużi stipulati f'din l-Aġenda, u b'hekk johlqu **futur aktar prosperu u sigur għal kulhadd**.
